МІНСКАЯ ПРАЎДА

Газета заснавана 1 лістапада 1950 года | Чацвер, 27 кастрычніка 1994 года | № 115 (10815) | Цана 30 руб.

■ Восень Міншчыны-94

КАРАВАІ З МАЗОЛІСТЫХ РУК

Гэтую падзею, якая праходзіць у Мінску ўсяго другі раз, так і хочацца назваць светлым, мілагучным словам "свята". Бо здаецца, што яно, гэтае свята, наведвае нашы гарады і вёскі з даўніх часоў... У полі ўбраны апошні бульбяны клубень, апошні караняплод; вярнуліся пад павеці да бляску адшліфаваныя плуг і барана, а на стале селяніна (побач з чаркай) лёг духмяны каравай з новага ўраджаю.

Ціхімі асеннімі днямі свята з сялянскіх сяліб перавандроўвае на гарадскія плошчы і вуліцы, у прасторныя крытыя павільёны. І з ранку да вечара гамоняць, іграюць, пяюць заліхвацкія кірмашы.

Вось так прыйшло пазаўчора стракатае, гаманлівае свята "Восень Міншчыны-94" у выставачны павільён, што па вуліцы Янкі Купалы, і на прылеглыя пляцоўкі. З самага ранку, як толькі распакавалі свае скрыні і скрынкі вяскоўцы, як толькі паставілі столікі і адрэгулявалі вагі, перад павільёнам разгарнуўся бойкі гандаль агароднінай, разнастайнымі мяснымі і кулінарнымі вырабамі, якія прывезлі прадстаўнікі нарыхтоўча-закупачных кантор спажывецкіх таварыстваў з Беразіно, Барысава, Валожына і іншых раёнаў, а таксама з Барысаўскага мясакамбіната. Тут можна было набыць (па адносна невысокіх цэнах) сыры і іншую малочную прадукцыю.

Пра цэны варта сказаць асобна. Над прылаўкам Барысаўскага мясакамбіната, дзе можна было набыць апетытныя каўбасы, сардэлькі, сасіскі, вяндліну і іншае, вісела красамоўная шыльдачка: "Цэны ў параўнанні з рыначнымі зніжаны на 10 — 15 працэнтаў". І сапраўды, каўбасныя вырабы, якія ў магазіне каштуюць 7 — 9 тысяч рублёў за кілаграм, тут можна было купіць за 5 — 6 тысяч. Яблыкі рэалізоўваліся па 600 рублёў. Калгас імя Марата Казея Дзяржынскага раёна даставіў аўтамашыну капусты. Па 300 рублёў за кілаграм. Утварылася чарга. Мінула крыху больш за тры гадзіны, і вадзіцель з задавальненнем зачыніў задні борт кузава.

А тым часам у павільёне ўсё было гатова да ўрачыстага адкрыцця выстаўкі-кірмашу. Практычна для ўсіх раёнаў вобласці знайшлося месца, каб размясціць свае стэнды, прыгожа раскласці прадукцыю. Дарэчы, не толькі харчовыя тавары, але і вопратку, абутак, футра, вырабы з дрэва, металу і многае іншае.

На выстаўку-кірмаш прыйшлі старшыня аблвыканкома А.І.Цішкевіч, першы намеснік старшыні аблвыканкома, старшыня аблсельгасхарча А.М.Жук, адказныя работнікі аблвыканкома, намеснікі старшыні аблсельгасхарча.

11 гадзін. Песняй "Расцвітай, наш край" іх вітае вакальна-танцавальны ансамбль сноўскага Палаца культуры Нясвіжскага раёна "Вяночак". Паважаным гасцям падносяць каравай, які прымае А.І.Цішкевіч. Да мікрафона, што ўстаноўлены на пляцоўцы, адкуль звычайна пачынаецца агляд экспанатаў, падыходзіць намеснік старшыні аблсельгасхарча па навуцы, генеральны дырэктар навукова-вытворчага аб"яднання па сельскай гаспадарцы Г.А.Усюкевіч. Ён дае слова старшыні аблвыканкома А.І.Цішкевічу.

— Закончыўшы работы ў палях, на агародах, — сказаў Альфонс Ільіч, — калгаснікі і фермеры вобласці вырашылі паказаць працаўнікам сталіцы, што сёлета вырасцілі, атрымалі. Прайшоўшы ля стэндаў, вы ўбачыце, што калгасы могуць забяспечыць прадуктамі харчавання насельніцтва нашых гарадоў. На гэтай выстаўцы-кірмашы яны прадстаўляюць даволі багаты асартымент прадукцыі палёў і ферм, садоў і агародаў і спадзяюцца, што знойдуцца пакупнікі, якія пажадаюць заключыць з гаспадаркамі кантракты на пастаўку гэтай прадукцыі.

Альфонс Ільіч шчыра падзякаваў калгаснікам, фермерам, усім вяскоўцам за самаадданую працу і пажадаў прыемных пакупак шматлікім наведвальнікам выстаўкі-кірмашу, а таксама выгадных здзелак і кантрактаў камерсантам. Пад гукі музыкі ён разрэзаў сімвалічную чырвоную стужку і пажадаў усім паспяховай работы. Прадстаўнікі аблвыканкома і аблсельгасхарча, журналісты газет, радыё і тэлебачання накіроўваюцца да стэндаў, падоўгу затрымліваюцца ля цікавых экспанатаў, дыяграм. А тым часам на пляцоўку зноў выходзяць артысты "Вяночка" — гучыць музыка "Лявоніхі".

Што ж прывезлі прадстаўнікі АПК вобласці на сваю выстаўку? Не бяромся даваць вычарпальнае апісанне ўсіх стэндаў. Гэта немагчыма. А вось засяродзіць увагу чытача на найбольш цікавых пастараемся.

Багаццем і разнастайнасцю каўбас, вяндліны, рулетаў, садавіны, агародніны, кансерванай прадукцыі, напіткаў радуюць стэнды Мінскага, Слуцкага, Вілейскага, Смалявіцкага, Дзяржынскага, Стаўбцоўскага, Нясвіжскага і іншых раёнаў. Тут па-ранейшаму трымаецца на належным узроўні вытворчасць агародніны, садавіны, ягад, бульбы. Частка гаспадарак мае ўласныя перапрацоўчыя цэхі, дзе атрымліваюць квашаную і марынаваную прадукцыю. Плады, ягады перапрацоўваюцца на сокі, джэмы, павідла. І ўсё гэта ў належнай упакоўцы. Словам, прадукцыя, якая можа зрабіць гонар любому магазіну.

У гэтых адносінах асабліва вылучаюцца гаспадаркі, якія ўваходзяць у склад абласнога вытворчага аб"яднання "Мінскплодагароднінагас". Яго старшыня В.Р.Казека расказаў карэспандэнту, што на выстаўцы-кірмашы сёння прадстаўлена 30 відаў прадукцыі, выпуск якой гаспадаркі асвоілі летась і сёлета. Гэта два віды кансерванага дзіцячага харчавання, сем — фруктова-агародных кансерваў, пяць — пладова-ягадных напіткаў, столькі ж — пладова-ягадных він, чатыры віды прыправ і г.д. І гэта не ўсё. Аб"яднанне прапануе аптовым пакупнікам для рэалізацыі 10 тысяч тон белакачаннай капусты, 2 тысячы тон сталовых буракоў, столькі ж — морквы. Бульбу (лепшых сталовых сартоў) рэалізуе без абмежавання.

Дарэчы, як сведчаць спецыялісты некаторых гаспадарак — удзельніц выстаўкі і аблсельгасхарча, днём раней, яшчэ да адкрыцця выстаўкі, паглядзець яе прыйшлі некалькі амерыканцаў. Па ўсёй верагоднасці — фермераў. І што характэрна, ніхто не заўважыў на іх тварах скептыцызму. Наадварот, праходзячы ля стэндаў вышэй памянёных раёнаў, яны часам не без здзіўлення запавольвалі крок. Сапраўды, нельга не залюбавацца важкімі снапамі пшаніцы, ячменю, жыта, якія прадставіў калгас імя Гастэлы Мінскага раёна. Нягледзячы на сёлетнюю засуху ячмень "прыма Беларусі" даў у гэтай гаспадарцы па 59,8 цэнтнера зерня з гектара.

Пшаніца "надзея" "адваліла" па 59,3 цэнтнера. Ураджаі, якія, відаць, мала чым адрозніваюцца ад намалотаў зерня ў амерыканскіх прэрыях.

Доўга разглядвалі амерыканскія госці вырабы Мінскага вытворчага лесагаспадарчага аб"яднання — разнастайную будаўнічую сталярку, прыгожую мэблю, а таксама мэблю Гарадзейскага льнозавода, і ў іх гутарцы часта чулася слова "натураль". З такою ж увагай знаёміліся яны і са стэндам абласной сельскагаспадарчай доследнай станцыі, што прадставіла на выстаўку 6 сартоў кукурузы, якія даюць ва ўмовах нашай вобласці спелыя пачаткі, 8 сартоў гароху, 4 — лубіну, 16 відаў траў ды 20 сартоў і відаў збожжавых культур, якія могуць, як сведчыць вопыт калгаса імя Гастэлы, з ліхвой плаціць земляробу за яго працу.

І ўсё гэтае багацце прыйшло на выстаўку — нягледзячы на тое, што нашы народныя выбраннікі разам з урадам паставілі аграпрамысловы комплекс літаральна на калені, прыніжальнай палітыкай цэн стварылі ўмовы, калі жывёлагадоўчая галіна можа вяртаць за сваю прадукцыю толькі 60 — 70 працэнтаў выдаткаў, калі не дакупіцца мінеральных угнаенняў, сродкаў аховы раслін, запчастак. А яшчэ ж з гаспадарак, у касах якіх гуляе вецер, дзяржава спаганяе немалыя падаткі.

І тым не менш на выстаўцы-кірмашы ёсць што пагледзець, ёсць чаму здзівіцца. А 15-й гадзіне яе наведаў Старшыня Вярхоўнага Савета рэспублікі Мечаслаў Грыб. Музыкай, хлебам-соллю яго сустрэлі ў павільёне прадстаўнікі калгасаў.

Неўзабаве да М.Грыба далучыліся кіраўнік урада Міхаіл Чыгір і яго намеснік Уладзімір Гаркун.

Выстаўка-кірмаш "Восень Міншчыны-94" прадоўжыць работу да 28 кастрычніка.

Іван АБАБУРКА.
Фота Анатоля БАСАВА.

■ Супрацоўніцтва

УЛАСНІК НАРАДЖАЕЦЦА СПАКВАЛЯ

Нататкі аб паездцы групы кіраўнікоў гаспадарак вобласці на Магілёўшчыну

Быў час, калі сярод гаспадарак Магілёўшчыны яўна вылучаліся два флагманы: калгас "Рассвет" Кіраўскага і калгас "Камінтэрн" Магілёўскага раёнаў. І тады, у пасляваенныя гады, камінтэрнаўцы па многіх паказчыках пераўзыходзілі сваіх сапернікаў. Але пасля таго як не стала старшыні Смірнова, калгасу зусім не шанцавала на талковых гаспадароў. І толькі цяпер, з прыходам да кіраўніцтва Віктара Мікалаевіча Міргарадскага, калгас, што называецца, набыў другое дыханне, выпрастаў свае патэнцыяльна моцныя плечы.

Цікавыя напрацоўкі калектыву ў арганізацыі вытворчасці прыцягнулі ўвагу старшыні Мінскага аблвыканкома А.І.Цішкевіча. Па яго ініцыятыве і была арганізавана азнаямляльная паездка групы кіраўнікоў гаспадарак Міншчыны ў "Камінтэрн".

Безумоўна, за адзін дзень знаходжання ў гаспадарцы складана было ўнікнуць ва ўсе тонкасці камінтэрнаўскай сістэмы кіравання вытворчасцю. Але саму ідэю яе, думаецца, старшыня В.М.Міргарадскі, кіраўнікі арэндных калектываў змаглі растлумачыць. А сутнасць яе заключалася ў тым, каб разарваць прывычную схему ўзаемаадносін унутры гаспадаркі, калі "ўсё навокал наша і ўсім трэба даць пакрысе".

Але па якім шляху пайсці? Якраз у канцы 1989—пачатку 90-га гадоў шмат шуму было вакол фермерства. Аднак, улічваючы тую ж "усёнавокалнашаўскую" псіхалогію, матэрыяльную базу, разлічаную на буйнамаштабнае гаспадаранне, у "Камінтэрне" вырашылі, што стаўку на фермерства рабіць рана. Таварную вытворчасць яно не забяспечыць.

Можна было паспрабаваць акцыяніраванне. Інакш кажучы, раздзяліць зямлю на паі, а потым іх уладальнікам аб"яднацца ў калектывы на новай аснове. Аднак гэта таксама быў рызыкоўны крок: раздаць можна, сабраць будзе складана.

Той шлях, які выбралі ў гаспадарцы, склаўся як бы сам па сабе. Ёсць працоўныя калектывы структурных падраздзяленняў, ёсць матэрыяльная база, ёсць абаротныя сродкі, людзі працуюць — няхай так прыкладна і застаецца. Што змянілі толькі? Адзінае, аб чым дамовіліся: усе затраты, якія нясе вытворчы калектыў, і ўсе даходы, якія ён атрымае, — усё гэта набыткі толькі калектыву.

Распрацавалі статут калгаса, у ім замацавалі гэтае правіла. У кожным арэндным калектыве на сходзе таксама быў прыняты свой статут, выбраны кіраўнікі. У арэндныя калектывы па актах былі перададзены тэхніка, абсталяванне, жывёла і г.д. Склалі і прынялі дагаворы паміж калектывамі-партнёрамі. Словам, арэнднай ячэйцы была дадзена поўная самастойнасць. А ў адзіны разліковы дзень штомесяц падлічваліся затраты, падсумоўваліся даходы.

Мінуў год. Падвялі вынікі. Праўленне строга прытрымлівалася статута і дагавораў. Усё, што было запісана, аб чым дамоўлена, выканалі, як заўважыў В.М.Міргарадскі, ад "А" да "Я". "Апафеозам" жа гэтага новаўвядзення з"явілася тое, што самі калектывы, і толькі яны, распарадзіліся сваім даходам, самі вызначалі, якую частку яго выкарыстаць на папаўненне капіталу, якую — размеркаваць паміж работнікамі як заработную плату. На падставе рашэння калектыву, якое, дарэчы, з'яўляецца першым і апошнім дакументам для налічэння зарплаты, фінансава-разліковы цэнтр калгаса і ажыццявіў выплату.

Такім вось чынам удалося пазбегнуць усеагульнайураўнілаўкі, хаця, безумоўна, яе рэцыдывы не, не ды і ўзнікаюць. Але галоўнае, — знойдзена найбольш прывабная схема дзейнасці.

Па ёй калгас працуе ўжо чатыры гады. І ўвесь гэты час, вядома, механізм гаспадарчаразліковых адносін удасканальваецца, адшліфоўваюцца яго асобныя дэталі. Згодна са статутам, усё набытае калектывамі ў выглядзе гаспадарчага даходу і амартызацыйных адлічэнняў пераходзіць у іх непасрэдную ўласнасць. Некаторыя з іх маюць да 50 працэнтаў уласнасці ў асноўных фондах, якімі распараджаюцца на сённяшні дзень. Па сутнасці гэта ўжо не арандатары, а ўласнікі. І на чарговым сходзе ўпаўнаважаных арэндныя калектывы будуць перайменаваны ў кааператывы.

А іх у гаспадарцы каля сарака: раслінаводчыя, жывёлагадоўчыя, зверагадоўчы, будаўнічы, рамонтны, камерцыйны і г.д. Асобна варта спыніцца на фінансава-разліковым цэнтры. Ён таксама працуе па дагаворах: па даручэнню арэндных калектываў выконвае іх фінансавыя аперацыі, вядзе статыстычную справаздачнасць, забяспечвае данымі правяраючых і кантралюючых. Пры гэтым існуе на ўласныя заробкі. У такіх жа адносінах з вытворчымі ячэйкамі знаходзяцца і калгасныя спецыялісты.

Словам, сістэма запушчана, дзейнічае. З"явіўся новы дэвіз: "Працаваць разам, а грошыкі — паасобку". Але для дэталёвага яе вывучэння, вядома ж, патрэбна не азнаямляльная паездка, а глыбокае вывучэнне дакументаў спецыялістамі. І большасць кіраўнікоў Міншчыны, што пабывалі ў "Камінтэрне", маюць на мэце яшчэ раз завітаць сюды са сваімі "штабамі".

Чаго дабіліся магіляўчане такой арганізацыяй працы? Па-першае, удалося захаваць рабочыя месцы, матэрыяльную базу. Па-другое, пры пэўным скарачэнні аб"ёмаў вытворчасці не дапусціць яе абвалу, як гэта было ў расійскіх суседзяў. Па-трэцяе, усе вытворчасці калгаса засталіся прыбытковыя. Нават малако забяспечвае 10-працэнтную рэнтабельнасць, хаця пры пэўнай цэнавай падтрымцы з боку дзяржавы можна было б мець больш высокі яе ўзровень. Пачацвёртае, нават у пік сельгасработ тут няма запаркі — кожны ведае сваё кола абавязкаў і не чакае "паганятых". І галоўнае, — прынятая да дзеяння сістэма паступова нараджае ўласніка, чалавека, кроўна зацікаўленага ў эфектыўных выніках сваёй працы.

Усе гэтыя плюсы станоўча ацанілі кіраўнікі Міншчыны. У прыватнасці, дырэктар саўгаса "Гвардыя" Барысаўскага раёна В.А.Седзін падкрэсліў, што такую ініцыятыву павінна заахвочваць дзяржава, але заканадаўчая база часам не дазваляе аграрнікам, асабліва ў саўгасах, дзе маёмасць дзяржаўная, свабодна манеўраваць сваімі дзеяннямі. Старшыняў калгасаў імя Карла Маркса Валожынскага раёна Я.Я.Скрундзя, "Хатава" Стаўбцоўскага раёна Г.У.Жука цікавіла роля кіраўніка гаспадаркі, рычагі яго ўплыву на кіраванне вытворчасцю. І В.М.Міргарадскі даў, здаецца, вычарпальны адказ: у гаспадарчую дзейнасць арэндных калектываў ён не ўмешваецца, бо калі б умешваўся, то адказваў бы за вынікі справы... і гэтым перакрэсліў бы ўсю самастойнасць пярвічных звенняў.

Пытанняў да В.М.Міргарадскага, вядома, было шмат, іх не акрэсліць у газетнай справаздачы аб паездцы. Але, думаецца, кіраўнікі гаспадарак змогуць данесці ўсё ўбачанае і пачутае да сваіх калег у раёнах. А пра асабістыя ўражанні ад паездкі асобных аграрнікаў Міншчыны мы раскажам на старонках "Мінскай праўды".

Пры падвядзенні вынікаў агляду выступілі таксама старшыня Мінскага аблвыканкома А.І.Цішкевіч і міністр сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання В.С.Ляонаў.

Мікалай КАРОЛЬ.

РОСТ В 15 РАЗ, А В КАРМАНЕ ПУСТО

На оплату труда работников народного хозяйства области (без коммерческих структур) за три квартала использовано 286,2 миллиарда рублей. Еще 29,4 миллиарда — в виде материальной помощи и социально-трудовых льгот. По сравнению с аналогичным периодом прошлого года фонд оплаты труда возрос в 15,2 раза.

Среднемесячная заработная плата работников в январе-сентябре составила 50.276 рублей. В том числе в сентябре — 100.814 рублей и увеличилась по сравнению с сентябрем 1993 года в 16 раз. Рабочим и служащим в сентябре начислено в среднем по 111.756 рублей, колхозникам — 65.120 или на 41,7 процента меньше.

В сентябре самую высокую зарплату получали работники строительно-монтажных организаций — 151.929 рублей, а также на предприятиях и в организациях промышленности — 135.937 рублей, на железнодорожном транспорте — 135.651, работники сферы материально-технического снабжения и сбыта — 117.165, аппарата органов государственного и хозяйственного управления — 109.688. Заработная плата строителей превысила среднеобластной уровень в 2 раза, банковских служащих — в 1,8.

По-прежнему в числе низкооплачиваемых работники непроизводственной сферы бытового обслуживания населения — 54.104 рубля, искусства — 64.916, социального обеспечения — 65.746, культуры — 68.265, науки и научного обслуживания — 74.561 руб.

Низкой остается зарплата и в сельском хозяйстве. Так, в сентябре у операторов машинного доения она на 31 процент ниже среднеобластного показателя, у трактористов и трактористов-машинистов — на 18 процентов.

Фактически одним работником, который был занят в народном хозяйстве области, получено в среднем в январе — 6, в сентябре — 10,1 минимальной заработной платы.

Один час рабочего времени в сентябре оплачивался в размере 643 рублей, в том числе у рабочих и служащих — 741, колхозников — 376 рублей.

Ольга ПОЗНЯКОВА, сотрудник облстатуправления.

Криминал

СМЕРТЬ И ГОЛУБИ

Недавно жители одной из "многоэтажек" в Заводском районе белорусской столицы были потрясены случившимся. Известного в округе голубятника Н. обнаружили мертвым в собственной голубятне с более чем десятью ножевыми ранами на теле. А в квартире нашли его жену, убитую таким же образом. Рядом с ней находилась накрытая подушкой восьмимесячная дочь. Убийца или убийцы, видимо, полагали, что ребенок задохнется, но малышка, к счастью, оказалась жива.

Правоохранительные органы не спешат комментировать это событие. Жители же близлежащих домов сделали однозначный вывод: парня убрала местная мафия. Известно, что Н. увлекался не только голубями. Он часто ездил за границу и возвращался с валютой. Жил далеко не безбедно. Но, видимо, где-то допустил промах. Вот и поплатился.

Мафия, однако, своему бывшему сподвижнику устроила пышные похороны. Гробы с телами покойных сначала установили рядом с голубятней. Потом под вой автомобильных сирен, доносившихся не из одного десятка иномарок, процессия, перекрыв движение, двинулась по улице. Похоронили Н. и его жену на Северном кладбище, на центральной аллее.

/Наш корр./.

■ Юбілеи

Инженеры, магистры и бакалавры — вот наши лавры,

считает Г.Ф.Добыш, проректор по научно-исследовательской работе Белорусского аграрного технического университета, которому исполняется в эти дни 40 лет

Семью высших учебных заведений республики Белорусский институт механизации сельского хозяйства пополнил осенью 1954 года. Именно тогда, 40 лет назад, первые 210 юношей и девушек после конкурсных вступительных экзаменов были зачислены студентами БИМСХа. С февраля 1955 года институт стал работать на собственной учебно-материальной базе. За 40 лет она расширилась, укрепилась и в настоящее время имеет 3 учебных корпуса, 7 общежитий, производственные мастерские, столовую, оздоровительный центр с четырехзальным спортивным корпусом, стадионом, спортплощадками, сауной, душевыми, учебное хозяйство и т.д. В 1992 году БИМСХ преобразован в Белорусский аграрный технический университет /БАТУ/.

Но наш сегодняшний собеседник — проректор по научно-исследовательской работе БАТУ Г.Ф.ДОБЫШ, отказавшись от предъюбилейных "рапортов", посчитал необходимым сосредоточиться на проблемах совершенствования научно-исследовательской работы в учебном процессе. И первый вопрос ему "вышел" именно из этого пожелания.

— Георгий Федорович, становление и развитие новых экономических отношений и переход агропромышленного комплекса к качественно новому состоянию во многом зависят от обеспечения отрасли кадрами новой формации: с высоким уровнем профессионализма, общей культуры, экономической и правовой грамотности, способными применять на практике новые технологии и организационные модели производства. Что делается в БАТУ для подготовки именно таких специалистов?

— В соответствии с концепцией развития высшего образования учебные заведения системы Минсельхозпрода республики ведут активную работу по переходу на многоуровневую систему обучения. Она отличается от традиционной тем, что предполагает подготовку не только инженеров, но и специалистов, если можно так сказать, "промежуточного" звена; бакалавров и магистров.

В связи с этим начата организационная и структурная перестройка в области подготовки будущих специалистов, меняется практика аттестации, повышения квалификации работников органов управления и преподавательского состава.

Для реализации намеченных направлений апробируется такая форма интеграции учебного и научного процесса, как учебно-научно-исследовательские лаборатории /УНИЛ/.

— Если можно, поясните, в чем суть этих нововведений?

— Белорусский аграрный технический университет — один из ведущих центров научных исследований в области технического обеспечения сельскохозяйственного производства республики. Мы располагаем необходимой научно-технической базой, высококвалифицированными научно-педагогическими кадрами. Научно-исследовательскую работу ведут 32 кафедры, в ней участвуют 35 докторов наук и профессоров, свыше 220 кандидатов наук.

Научно-исследовательская работа в сельскохозяйственных вузах имеет свои особенности. Проведение научных исследований в сфере сельскохозяйственного производства требует высокой технической оснащенности, необходимо наличие научных работников, ибо это связано с полевыми работами, многочисленными командировками и сезонностью сельхозопераций. Поэтому выполнение крупных НИР только силами профессорско-преподавательского состава, занятого в учебном процессе, затруднительно.

Тем более что задачи мы ставим серьезные. Здесь и решение актуальных научных проблем по дальнейшему развитию высшего сельскохозяйственного образования в республике; повышение качества подготовки специалистов путем активного использования результатов исследований в учебном процессе, широкого привлечения студентов к их выполнению;

разработка и согласование учебных планов подготовки бакалавров и магистров по конкретным специальностям;

разработка и чтение спецкурсов, обновление тематики и лабораторной базы двухуровневой системы обучения с учетом компьютеризации, достижений передовой практики, научно-технического прогресса; целевое использование в процессе обучения научной аппаратуры и вычислительной техники, современных методик исследований и измерений, автоматизированных банков данных; экспертиза, рецензирование научно-исследовательских работ, проектов, диссертаций и других работ, соответствующих проблематике лаборатории, и так далее.

Сейчас у нас создано и действует 12 УНИЛ. В их числе межкафедральные — ультразвуковых технологий и техники в АПК /научный руководитель — д.т.н., проф. Шиляев А.С./, экологически безопасных технологий /к.т.н., доц. Лежнев А.В./, систем автоматизации проектирования /д.т.н., проф. Лепеев А.А./, непрерывного аграрного технического образования /к.т.н., доц.Липницкий А.В./, а также кафедральные — научных основ использования машинно-тракторного парка /к.т.н., доц. Добыш Г.Ф./, прогнозирования и энергетической оценки сельскохозяйственных машин и техники /д.т.н., проф. Подскребко И.Д./, тягово-транспортных машин /к.т.н., проф. Машенский А.А./, энергосберегающих технологий сушки сельскохозяйственной продукции /к.т.н., доц. Сашко К.В./, управления сельскохозяйственным производством /д.т.н., проф. Воробьев Л.А./, низкотемпературного электронагрева /к.т.н., доц. Каротский В.А./, компьютеризации учебного процесса /к.т.н., доц. Степанцов В.П./, социологических исследований и прогнозирования.

— Каковы же результаты работы УНИЛ, что нового вносят они в учебный процесс?

— За последние два года учебно-научно-исследовательскими лабораториями в производство и учебный процесс внедрено 19 законченных научных разработок, из них 4 — в учхозе имени Фрунзе. По их результатам поставлено 29 лабораторных работ, читаются курсы лекций и спецкурсы, ряд новых методик используется в курсовом и дипломном проектировании.

Однако оснащение учебных лабораторий устарело, практически их база не обновляется из-за резкого сокращения госбюджетного финансирования и объемов хоздоговорных работ, так как научные достижения остаются невостребованными производством. Лаборатории, как правило, размещены в приспособленных помещениях и малопригодны для использования в учебном процессе. Университетские НИЛ занимаются сейчас лишь только прикладными хоздоговорными разработками, принятым на конкурсной основе, так как постоянного бюджетного финансирования под фундаментальные и поисковые исследования вузам системы Минсельхозпрода не планируется.

— В такой ситуации, видимо, приходится рассчитывать на собственные силы и средства, возможно, и на энтузиазм преподавателей и студентов?

— Безусловно, работа по совершенствованию научно-методического процесса не затухает. Идет активная компьютеризация обучения. За 1993/94 учебный год подготовлено и издано 8 учебных пособий, сборник научных трудов, 97 методических указаний и пособий.

Ежегодно в университете проводятся республиканские научно-технические конференции профессорско-преподавательского состава и аспирантов. По их результатам издаются тезисы докладов. За последние два года, например, были проведены конференции по проблемам механизации возделывания и уборки картофеля в республике и по моделированию сельскохозяйственных процессов и машин, изданы соответствующие материалы.

На кафедрах вычислительной техники, инженерной графики, электротехники, электроснабжения, сопромата и деталей машин, общей химии, физики разработаны и внедрены контролирующе-обучающие программы. Часть из них используется в других вузах и техникумах. Университет является головным в системе агрообразования по вопросам компьютеризации учебного процесса.

Практикуем создание филиалов кафедр в НИИ. В настоящее время они работают в 9-ти институтах. К учебному процессу в университете привлечены высококвалифицированные специалисты различных научных учреждений. Среди них 4 академика Академии аграрных наук РБ, 2 члена-корреспондента ААН РБ, 5 докторов наук.

Большое внимание уделяется научно-исследовательской работе студентов. Они участвуют в выполнении хоздоговорных научно-исследовательских работ, пишут научные рефераты, выступают на студенческих научных конференциях.

Постоянно в центре внимания ректората, сотрудников факультетов и кафедр находятся вопросы обновления и подготовки научно-педагогических кадров. По 10 специальностям ведется подготовка докторантов и аспирантов.

За 1993-94 годы в университете 9 соискателей защитили кандидатские диссертации, 5 — докторские. Ежегодно в аспирантуру университета принимается 12—14 человек и 2—3 человека — в докторантуру. Используется целевое обучение аспирантов в других научных учреждениях, творческие зарубежные командировки.

С помощью этих мер и обеспечивается подготовка специалистов для такого важного сектора экономики, каким является сельское хозяйство.

Беседовал Николай КОРОЛЬ.

*НА СНИМКАХ: проректор по научно-исследовательской работе **Г.Ф.Добыш**; заведующий кафедрой вычислительной техники **В.П.Степанцов** одновременно заведует и УНИЛ компьютеризации учебного процесса; в межкафедральной УНИЛ ультразвуковой техники и технологии в агропромышленном комплексе /справа — налево/ заведующий кафедрой физики **Н.Ф.Лугаков**, старший лаборант **И.Д. Саев**, профессор кафедры физики **А.С.Шиляев** и студент-первокурсник **Иван Шкубель**.*

Фото Анатолия БАСОВА.

■ Вілейскія навіны

ВЕСЯЛІЛІСЯ РАЗАМ З "ВЕСЯЛІНКАЙ"

жыхары ўкраінскага горада Пераяслаў-Хмяльніцкі. «Весялінка» — гэта самадзейны музычны калектыў вілейскага раённага Дома культуры. А з Пераяславам у віляйчан даўнія сяброўскія сувязі. Гэты горад — пабрацім Вілейкі. Па традыцыі адзначаў сваё свята, на якое і запрасіў беларусаў. Такі выбар невыпадковы: «Весялінка» не ўпершыню гасціла на Украіне. Беларуская народная музыка, а яна пераважае ў рэпертуары самадзейнага калектыву, зачароўвае братоў-украінцаў. Полька «Завілейка», старадаўні вальс «Галубка», дзе яшчэ сёння пачуеш гэтыя забытыя мелодыі?

Паездка ў старажытны Пераяслаў даказала простую ісціну: ніякія палітыкі не могуць забараніць народам сябраваць, калі апошнім гэтага вельмі хочацца.

АД ЧАГО БАЛЕЎ ЖЫВОТ?

Пасля аперацыі на брушной поласці, зробленай у адной з эстонскіх бальніц, жанчына дзевяць гадоў запар пакутавала ад болю. Губляліся ўрачы ў пошуках правільнага дыягназу. Дапамог выпадак. З вострай кішэчнай непраходнасцю хворая, якая памяняла месца жыхарства, трапіла на аперацыйны стол хірургічнага аддзялення Вілейскай бальніцы. У час аперацыі і высветлілася, што беднай жанчыне не даваў спакою хірургічны заціск, пакінуты ў брушной поласці няўважлівымі медыкамі.

Выпадак даволі рэдкі, але не адзінкавы. Ці не на падобных фактах пабудаваны вядомы жарт пра нядбайнага хірурга, які пакінуў у жываце хворага нажніцы?

ТЫ Ж МАЯ ПЕРАПЁЛАЧКА

Калі перапяліныя яйкі ўпершыню з"явіліся на прылаўках вілейскіх магазінаў, пакупнікі недаверліва касавурыліся: маленькія, плямістыя... Але сапраўдныя гурманы ўсё ж далі належную ацэнку прадукту, атрыманаму на перапялінай ферме кааператыва «Крыніца», якім кіруе Мікалай Шайко. Наша газета ўжо расказвала пра яго метад вырошчвання шампіньёнаў. Цяпер вось — яйкі. У іх не толькі выдатныя смакавыя якасці. Яны з поспехам выкарыстоўваюцца як агульнаўмацавальны сродак пры лячэнні людзей, падвергнутых радыяцыйнаму апрамяненню ў выніку чарнобыльскай аварыі. Ёсць факты, якія сведчаць, што плямістыя яечкі дапамагаюць лячыць імпатэнцыю і некаторыя іншыя захворванні.

СЯРОД БЕЛАГА ДНЯ

Нахабныя рабаўнікі спрабавалі абакрасці кватэру ў шматпавярховым доме. Нязвыклую мітусню ў пад"ездзе пачулі пільныя суседзі. І тут жа пазванілі ў міліцыю. Праз некалькі хвілін аператыўная група была ўжо на месцы здарэння. Праўда, адчуўшы небяспеку, зладзеі разбегліся, пакінуўшы нарабаванае.

Падазроныя ў злачынстве затрыманы. Па справе вядзецца следства. Аб чым гаворыць гэты выпадак? Аб тым, што злачынцы становяцца ўсё больш нахабныя. А гэта прымушае нас быць больш пільнымі і актыўнымі ў дапамозе праваахоўным органам.

Марыя КУЗАЎКІНА.

■ Рэзананс

ПЕРАГАВОРЫ ПА... ФАКСУ,

або Чаму не выконваецца воля Прэзідэнта?

Мы паведамлялі ўжо аб тым, што, наведаўшы Салігорск, Прэзідэнт Беларусі А.Р.Лукашэнка спрабаваў разабрацца і ў канфлікце, які даўно тлее на народным прадпрыемстве "Калінка" — былой швейнай фабрыцы. Сутнасць яго наступная. Пасля таго як работнікі малога прадпрыемства "Кроха", створанага пры "Калінцы", уступілі ў Незалежны прафсаюз, для іх чамусьці адразу не знайшлося сыравіны, заказаў. "Кроху" ліквідавалі.

На фабрыцы ўспыхнула забастоўка ў падтрымку звольненых, якую ўзначалілі актывісты Незалежнага прафсаюза. У адрас Прэзідэнта Беларусі паляцелі скаргі з узаемнымі абвінавачваннямі. Восем чалавек з адміністрацыі прэзідэнта амаль два месяцы працавалі на "Калінцы". Але да апошняга часу больш за два дзесяткі работніц "Крохі" не былі працаўладкаваны, што ўносіла нервознасць у работу калектыву фабрыкі, прафсаюза. Таму А.Р.Лукашэнка, выслухаўшы тлумачэнні дырэктара "Калінкі" В.Я.Кавалевіча, кіраўніка гарадской арганізацыі Незалежнага прафсаюза Л.А.Мархоткі, запатрабаваў:

— Даю тыдзень для таго, каб вы селі за стол перагавораў, ліквідавалі напружанасць у калектыве.

Тыдзень мінуў. Канфлікт не патушаны. Хутчэй — наадварот. За гэты час звольненыя жанчыны забарыкадаваліся ў адным з памяшканняў фабрыкі. Палова іх аб"явілі галадоўку. Жанчыны выставілі 11 патрабаванняў. Галоўнае — прадаставіць усім работу ў адным месцы, не рассейваць працаўнікоў па розных цэхах, зменах, інакш, маўляў, па аднаму адміністрацыя з імі лёгка расправіцца. Работнікі міліцыі пратэстуючых сілком вывелі з памяшкання, пасадзілі ў аўтобус. Жанчыны наведалі пракуратуру, запатрабавалі даць накіраванне для пацвярджэння цялесных пашкоджанняў. А ў мінулы аўторак ездзілі шукаць праўды ў сталіцу...

Хто вінаваты ў невыкананні распараджэння Прэзідэнта рэспублікі, у далейшым абвастрэнні сітуацыі на фабрыцы? Паслухайце тлумачэнні розных бакоў. І рабіце вывад самі.

— Пасля ад"езда прэзідэнта я чакаў ад дырэктара "Калінкі" запрашэння на перагаворы, — гаворыць Л.А.Мархотка. — Не дачакаўшыся, у панядзелак па факсу напомніў Кавалевічу, што волю прэзідэнта трэба паважаць. Зноў маўчанне. У сераду паехалі з ім у Мінск да народнага дэпутата Сапронава, які павінен быць пасрэднікам у нашых перагаворах. Ніякіх вынікаў. У чацвер я зноў напомніў па факсу Кавалевічу пра волю прэзідэнта. Ні слова ў адказ... Дырэктар "Калінкі" дае зразумець, што ніхто яму не ўказ. У той жа час гэта выклік і рабочым. Таму шахцёры Чацвёртага рудніка ў знак салідарнасці з пратэстуючымі швачкамі на гадзіну прыпынілі здабычу руды. Падтрымаць іх гатовы і работнікі іншых цэхаў "Беларуськалія".

Заўважым: паміж офісам Незалежнага прафсаюза і "Калінкай" — некалькі соцень метраў. Значыць, павінна быць вельмі глыбокая трэшчына паміж імі, каб для перагавораў звяртацца да факса...

— У народнага дэпутата Сапронава мы паўтары гадзіны вялі перагаворы ў прысутнасці прадстаўнікоў рэспубліканскай інспекцыі па працы, — тлумачыць В.Я.Кавалевіч. — Але не наша віна, што канфлікт не патушаны. Камісія прэзідэнта вырашыла, што ліквідавана "Кроха" законна. 16 яе работнікаў працуюць на іншых месцах. Астатніх 23-х працаўладкоўваць мы не абавязаны. Але члены камісіі гаварылі:"Васіль Якаўлевіч, канфлікт трэба ўрэгуляваць, вазьміце іх на работу!" Я згадзіўся. Толькі прадаставіць ім усім работу ў адным месцы, у адну змену мы не можам... А паколькі яны самавольна захапілі памяшканне, мы папрасілі міліцыю ачысціць яго. Тым больш што жанчыны бегалі па фабрыцы, людзей падбухторвалі. У туалеце курылі, пажар учынілі. Пасля ўсяго, што здарылася, праўленне прадпрыемства вырашыла не працаўладкоўваць гэтых работніц. Хаця зусім нядаўна было прынята адваротнае рашэнне. Не можам мы ўсе танцаваць вакол 23 чалавек.

У саміх пратэстуючых, зразумела, пункт гледжання на сітуацыю некалькі іншы:

— У памяшканні мы нікому не перашкаджалі. Некаторыя галадалі ўжо трэція суткі. Аслабелі. Раптам бачым: ідзе група міліцыянераў з намеснікам дырэктара фабрыкі і галоўным інжынерам. Патрабуюць: пакіньце памяшканне! Мы захацелі сустрэцца, пагутарыць з Кавалевічам. Не атрымалася. Нас — за рукі і пацягнулі на вуліцу. Некаторыя атрымалі цялесныя пашкоджанні.

Зразумела, цяпер вельмі важна даведацца пра пазіцыю пракуратуры ў гэтым канфлікце. Якая ў першую чаргу павінна стаяць на варце законнасці.

— Так, два дзесяткі жанчын прыходзілі да нас, але абследавацца на наяўнасць цялесных пашкоджанняў выказалі жаданне толькі тры з іх, — заяўляе міжрайпракурор І.І.Жыбуль. — Выдварэнне жанчын з фабрыкі абсалютна законнае: ёсць пэўныя правілы правядзення акцый пратэсту, арганізоўвацца яны павінны з дазволу мясцовых улад. А не каму як уздумаецца...

Вось такія розныя меркаванні аб адной сітуацыі. Мы ж замест каментарыя толькі скажам, што ісціна тут хутчэй за ўсё ляжыць пасярэдзіне. Каб знайсці яе, і неабходна сесці за стол перагавораў. Для чаго трэба мець добрую волю, сапраўднае жаданне ўсталяваць спакой, працоўную атмасферу ў калектыве. І абавязкова — адмовіцца ад асабістых амбіцый. Але, відаць, зрабіць гэта няпроста. Нават калі на карту пастаўлена воля Прэзідэнта рэспублікі.

А тым часам гарнякі "Беларуськалія" збіраюць грошы для аказання дапамогі беспрацоўным жанчынам. Яны гатовы выйсці на вуліцу, каб падтрымаць сясцёр, жонак. І з канфлікту, які толькі тлее, можа ўспыхнуць полымя.

Хто ж адкажа за яго?

Уладзімір БЫЧЭНЯ.
г. Салігорск.

■ Бліцінтэрв"ю

ПРА ЗЯМЛЮ, ПАДПІСКУ, І НЕ ТОЛЬКІ

Чарговая карэспандэнцкая паездка па раёне прывяла мяне ў вёску Вялікая Раёўка. Наведаў мясцовыя ўстановы, пацікавіўся справамі ў кіраўнікоў. Прапаную ўвазе чытачоў іх маленькія маналогі.

Сельскі Савет дэпутатаў. Старшыня выканкома Я.М.ШЫБУТ:

— На тэрыторыі сельсавета пражывае каля дзвюх тысяч чалавек, размясціліся дзве гаспадаркі — калгасы "Памяць Леніна" і "Праца".

Ведаеце, чым мы сёння асабліва заклапочаны? Прыватызацыяй зямлі. Звыш 20 гектараў прадалі ўжо, больш за 50 заяў з просьбай аб выкупе надзелаў ляжаць на стале.

Раздаём, "даразаем" усім па 60 сотак: у пастаяннае карыстанне. Хто хоча — выкупляе іх. Адведзеныя за сядзібамі вяскоўцаў зямельныя ўчасткі пераносіць штогод туды-сюды не будзем. Яны выдзелены, паўгаруся, назаўсёды.

Штомесяц разглядаем на пасяджэннях выканкомаў самыя розныя пытанні: аб рабоце магазінаў, ФАПаў, санітарнай камісіі сельскага Савета і г.д. Імкнёмся, каб ніводнае з прынятых рашэнняў не апынулася пад сукном. І тут асабліва значэнне маюць стараннасць і актыўнасць народных выбраннікаў. Хочацца адзначыць дзейнасць пенсіянера — дэпутата па Савіцкай выбарчай акрузе І.М.Прыміча, настаўніцы Вялікараёўскай СШ А.Л.Кароткай і іншых.

Вялікараёўская сярэдняя школа. Намеснік дырэктара Г.І.КЕДРЫК:

— У нашай школе сёлета займаецца 46 дзяцей. У першы клас прыйшло ўсяго шэсць вучняў, а выпускнікоў толькі двое.

Нямнога. Дык і не дзіўна: мала дзяцей сёння ў вёсках. Але і ў нашай маленькай школе хапае сваіх праблем. І ўсё ж мы не сядзім склаўшы рукі. Увялі ва ўсіх класах спецыяльны курс беларусазнаўства. Больш поўна вывучаем гісторыю Бацькаўшчыны, народныя традыцыі, сучаснасць.

Вялікараёўская сельская бібліятэка. Загадчыца Н.І.НОВІК:

— Пасля заканчэння Магілёўскага бібліятэчнага тэхнікума працую ў бібліятэцы ўжо пяць гадоў. Работа падабаецца. Наводжу належны парадак у сваім "царстве", наладжваю выставы.

Кніжны фонд у нас — каля дзесяці тысяч экземпляраў. Чытачоў — 420. Улетку штодня прыходзілі ў бібліятэку каля трыццаці чалавек. Лічу, што па сучасных мерках гэта нядрэнна. Сумесна з мясцовым клубам правялі з дзецьмі цікавыя мерапрыемствы — вечар "Чарадзейнае слова" і гульню "Ад 2 да 5".

Аддзяленне сувязі "Вялікая Раёўка". Начальнік А.В.НАВУМЧЫК:

— Мой працоўны стаж у паштовай справе — з 1964 года. Наша аддзяленне абслугоўвае 322 двары, 667 чалавек. Паштальёны носяць цяпер значна лягчэйшыя сумкі. Не тое што гадоў пяць назад. Падпіска на газеты і часопісы ўпала. І не толькі з-за дарагоўлі. Адна з асноўных прычын, думаю, — правядзенне яе ў апошні час па кварталах. Чалавек то забудзецца, то яшчэ якая-небудзь праблема надарыцца.

Як бы там ні было, а вёска жыве: вырошчваюцца ўраджаі, нараджаюцца і бегаюць у школу дзеці, спраўляюцца вяселлі. Можа, і не так часта, як раней, а ўсё ж...

Мікалай ЛОСІК.
Капыльскі раён.

По старонках мясцовага друку

ШУМІ ЛІСТОТАЙ, ЛЕС!

Налібоцкая пушча — адна з маляўнічых, непаўторных мясцін Стаўбцоўшчыны. Хотаўскае лясніцтва, якое тут гаспадарыць, праводзіць новыя пасадкі, робіць высечкі. Дамагаюцца добрых вынікаў і іншыя лясніцтвы раёна. Як паведамляе газета **"Прамень"**, рабочыя ўчасткі добра аснашчаны: закуплены шведскія бензапілы, імпартныя пагрузчыкі, машыны-працэсары, якія праводзяць распілоўку, абразаюць сукі, складваюць бярвёны ў штабелі. Арганізаваны выраб дачных домікаў. Больш за 20 драўнінна-хмызняковых парод набіраюць сілу ў гадавальніку. Значыць, шумець лістотай новым лясам Стаўбцоўшчыны.

ВЫРАС ПАД ПЧАЛІНЫМ РОЕМ

У вёсцы Палосы Лагойскага раёна нямала самабытных майстроў. Адзін з іх — Міхаіл Вікенцьевіч Арлоўскі. У яго руках паслухмяныя сякера, гэблік, кельма. А хіба ж злічыш, колькі за сваё жыццё гэты чалавек склаў печаў. Але сёння размова пойдзе яшчэ аб адной прафесіі Арлоўскага, якую ён асвоіў дасканала. Гэта — пчалярства. Кажуць, што Міхаіл і нарадзіўся пад пчаліным роем. Справа ў тым, што тры пакаленні гэтай сям"і захапляліся пчалярствам. Яго дзед меў вялікі пчальнік. Дарэчы, з гэтага і жыў. Сваю эстафету перадаў сыну Вікенцію. А той — свайму сыну.

Пчолам М.Арлоўскага, як сведчыць раённая газета **"Родны край"**, не трэба лятаць далёка па нектар. У яго — вялікі сад, шмат меданосных культур на прысядзібным участку.

Пабольш бы такіх людзей. Тады б і мядок паяўляўся ў крамах, ды і плаціць за яго так дорага не даводзілася б.

АСАЦЫЯЦЫЯ МНАГАДЗЕТНЫХ СЕМ"ЯЎ

Пра такую грамадскую арганізацыю падрабязна расказала на сваіх старонках газета **"Жодзінскія навіны"**. Узначаліла яе работніца гарадской паліклінікі Надзея Емяльянаўна Гурыновіч, маці чатырох дзяцей. Жанчына яна ініцыятыўная, шчырая. Асацыяцыі няма яшчэ і двух гадоў, а зроблена нямала. Усе мнагадзетныя сем"і горада ведаюць Надзею Емяльянаўну, прыходзяць да яе за дапамогай. Сёлета старшыня асацыяцыі змагла арганізаваць аздараўленне групы дзяцей у Германіі.

ПРЫ ЗАПАЛЕНЫХ СВЕЧКАХ

На сцэне Заастравецкай СШ Клецкага раёна — столік з партрэтам былога афганца Валодзі Бялаша, кветкі. Тут жа сядзяць яго бацькі Мікалай Іванавіч і Данута Іванаўна. Калі запалілі свечкі, пачалася размова аб прызначэнні чалавека, аб подзвігу землякоў, якія загінулі на афганскай зямлі. Пятнаццаць гадоў прайшло з дня гібелі выпускніка школы, але па-ранейшаму смыліць ад болю сэрца ў яго родных, у тых, хто ведаў Валодзю.

З успамінамі пра мужнага хлопца выступілі яго аднакласніца Галіна Васільеўна Мінец, настаўніца Ганна Мікалаеўна Аўдзей, бацька героя афганскай вайны Мікалай Іванавіч. Такі вечар праходзіць кожны год у дзень нараджэння Валодзі Бялаша.

Пра гэта напісала раённая газета **"Да новых перамог"**.

ТАЛЕНТАМІ НЕ АБДЗЕЛЕНЫ

У гэтым пераканаўся кожны з тых, хто прысутнічаў на сесіі Малагарадзяціцкага сельскага Савета дэпутатаў, на якой абмяркоўваліся пытанні нацыянальна-культурнага адраджэння Бацькаўшчыны. Была грунтоўна прааналізавана дзейнасць культасветустаноў. Асабліва плённа працуе ў гэтым напрамку Малагарадзяціцкі СДК, дзе дырэктарам М.Рудакоўскі. Тут стала традыцыяй правядзенне такіх мерапрыемстваў, як "Гуканне вясны", "Масленіца", "Вялікдзень", "Каляды", "Зажынкі", "Заручыны" і інш. Працуюць дарослы фальклорны калектыў, дзіцячы танцавальны. Удзельнікі мастацкай самадзейнасці ахвотна выязджаюць з канцэртамі ў суседнія вёскі — Калінаўку, Дварэц, Сосны, Загалле. Актыўна прымаюць удзел у раённых аглядах-конкурсах.

Раённая газета **"Голас Любаншчыны"** называе шмат іншых цікавых форм работы мясцовых асветнікаў па захаванню і вяртанню ў жыццё спадчыны сваіх бацькоў і дзядоў у Малагарадзяціцкім сельскім Савеце.

МІНСКАЯ ХРОНІКА

Кірмаш вакансій

29 кастрычніка ў Доме культуры Мінскага тонкасуконнага аб"яднання наладжваецца маладзёжны кірмаш вакансій. Яго арганізуюць гарадскі цэнтр занятасці насельніцтва і Фрунзенскі раённы Савет дэпутатаў.

На кірмашы можна будзе даведацца, дзе патрэбны рабочыя і спецыялісты розных прафесій, атрымаць неабходныя кансультацыі, сустрэцца з прадстаўнікамі прадпрыемстваў і арганізацый.

Добраўпарадкоўваем прыпынкі

Дзве фірмы — закрытае акцыянернае таварыства "Вердзі" і сумеснае прадпрыемства "СЕН" вырашылі добраўпарадкаваць прыпынкі гарадскога грамадскага транспарту. У бліжэйшы час прыгожыя павільёны на прыпынках з'явяцца на праспекце Машэрава і вуліцы Багдановіча.

За сябе і за ветэранаў

Многія брыгады праваднікоў пасажырскіх вагонаў вагоннага ўчастка Мінска ўключылі ў свой састаў ветэранаў вайны і працы з калектыву мінскіх праваднікоў, якія пайшлі на пенсію.

Працуючы за сябе і за сваіх старэйшых сяброў па прафесіі, брыгады пасажырскіх паяздоў аказваюць дапамогу ветэранам. Ім перададзена ўжо каля 16 мільёнаў рублёў.

Клуб пры тэатры

На Малой сцэне Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Горкага адкрыўся клуб новай музыкі. Як паведаміла агенцтва РІД, у бліжэйшых планах клуба — канцэрты мінскіх джаз- і рок-каманд, фестываль сольных канцэртаў, паказ дасягненняў у шумавым афармленні канцэртных прадстаўленняў.

Мост цераз Свіслач

Выконваючы абавязкі галоўнага архітэктара Мінска В.Д.Нікіцін у газеце "Добры вечар" паведаміў, што ў бліжэйшыя год-два ля Палаца спорту будзе ўзведзены пешаходны мост, які злучыць берагі Свіслачы. З праспекта Машэрава можна будзе за лічаныя хвіліны трапіць да гатэля "Беларусь", да гандлёвага дома "Свіслач"....

Мост задуманы арыгінальнай канструкцыі, парэнчы яго — каваныя, па спецыяльнаму заказу зроблены ліхтары.

Гуманітарная дапамога

Трэці раз у Першую клінічную бальніцу Мінска паступае гуманітарная дапамога з нямецкага горада Бад-Вурцаха. Вось і цяпер сюды дастаўлена медыкаментаў і іншых грузаў на 100 тысяч нямецкіх марак.

Дапамога паступіла па лініі Беларускага дабрачыннага цэнтра "Дзецям Чарнобыля".

Для беспрацоўных

Міжнародны інстытут працоўных і сацыяльных адносін створаны ў Мінску. Гэтая недзяржаўная вышэйшая навучальная ўстанова пачала перападрыхтоўку спецыялістаў, якія набылі статус беспрацоўных.

Сфарміраваны першыя групы, дзе вучаць бухгалтарскай справе.

"Хрыстафор" завітаў у Галандыю

Дзесяць дзён мінскі тэатр "Хрыстафор" знаходзіўся ў галандскім горадзе Эйндховене. У тэатры "Кляйн" мінскія артысты далі некалькі спектакляў, якія былі цёпла сустрэты гледачамі.

З думкай аб дзецях

У Мінску праходзіць Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя "Псіхалагічная рэабілітацыя дзяцей сродкамі тэатральнага мастацтва". У ёй прымаюць удзел дзеячы тэатраў для дзяцей з Германіі, Расіі, Польшчы, Беларусі і іншых краін.

Набылі статус вышэйшай

Яшчэ адна прафтэхустанова Мінска набыла статус вышэйшай. Ёю стала ПТВ № 32 паліграфістаў. Як і раней, тут у першыя тры гады будуць рыхтаваць друкароў, пераплётчыкаў, іншых спецыялістаў для паліграфічнай прамысловасці. Потым лепшыя з лепшых прадоўжаць вучобу яшчэ на адзін год, каб атрымаць права быць кіраўнікамі сярэдняга звяна вытворчасці.

Падрыхтаваў Павел ЖУРБА.

ШКОЛУ ПАЗНАЮЦЬ ПА ЯЕ КІРАЎНІКУ

Сенніцкую сярэднюю школу Мінскага раёна я ведаю даўно. Заўсёды яна адрозніваецца ад іншых — сваім традыцыйным парадкам, пошукам новых падыходаў у выхаванні. Школе прысвоена імя Янкі Купалы. Тут ёсць свой музей песняра. Навучанне вядзецца з фальклорным ухілам. Ёсць і свой тэатр. Словам, гэта адна з лепшых школ у раёне. Ужо дзесяць гадоў кіруе ёю Аляксандр Цімафеевіч Кучараў. Заняткі арганізаваны ў дзве змены — тут займаюцца 852 вучні. Летась школу закончылі 45 чалавек. 9 з іх паступілі ў ВНУ, 23 — у тэхнікумы.

— Сёлета ўвялі новы факультатыў — прыкладную эканоміку. Пяць чалавек накіроўвалі на вучобу ў рэспубліканскі маладзёжны лагер "Зубраня". 20 старшакласнікаў раз на тыдзень наведваюць раённы агульнаадукацыйны цэнтр, дзе яны паглыбляюць свае веды па фізіка-матэматычнаму, хіміка-біялагічнаму і гуманітарнаму профілях.

Амаль усе пачатковыя класы беларускамоўныя. Чатыры — фальклорныя, дзе вядуць заняткі выкладчыкі універсітэта культуры.

Выкладчыкі ў гэтай школе падрыхтаваныя, 13 з іх маюць вышэйшую катэгорыю, 23 — першую. Шмат ветэранаў-настаўнікаў. Гэта — настаўніца рускай мовы К.Г.Ліпніцкая, якая аддала школе 34 гады. Нямала цёплых слоў можна сказаць пра настаўнікаў гісторыі Ю.М.Шапавалаву, З.К.Трамбіцкую, беларускай мовы і літаратуры — Т.У.Бусло, фізікі — В.М.Чуплык, матэматыкі — З.І.Ждан, Л.М.Шалаеўскую, геаграфіі — М.К.Платоненку, хіміі — Т.А.Мыцько, фізікі — Т.С.Ставер, пачатковых класаў — А.С.Трэгуб і іншых.

Нават ёсць сямейныя дынастыі педагогаў. Напрыклад, настаўніца рускай мовы і літаратуры І.Ф.Войцех /дарэчы, заканчвала гэтую школу/ працуе тут 25 гадоў, яе дочкі пайшлі па сцежцы маці. У Т.У.Бусло дачка Ірына — настаўніца пачатковых класаў. У завуча З.А.Віннічак дачка Зінаіда таксама настаўніца пачатковых класаў. Дачка дырэктара таксама выбрала прафесію педагога — вучыцца на 3-м курсе Мінскага педагагічнага універсітэта. Словам, змена расце добрая.

Хапае і праблем у жыцці школы. 15 чалавек у чарзе на атрыманне жылля. Праўда, будуецца шасцікватэрны дом.

Эдуард ЭЛЬСКІН.

*НА ЗДЫМКУ: дырэктар школы **А.Ц.Кучараў.***

Фота Аляксандра РУЖЭЧКІ.

■ У самовара

ВЕТЕРАНСКОЕ «ОТКРОВЕНИЕ»

Я люблю тебя, жизнь... Эта строка из песни стала девизом встречи с ветеранами войны и труда в семейном клубе "Откровение" при Пуховичской центральной библиотеке. У нас давняя традиция приглашать на заседания этого клуба интересных людей. Каждый раз такие встречи превращаются в праздник. Не была исключением и эта. За праздничными столиками, накрытыми осенними дарами, у самоваров сидели 32 человека в солдатской форме. Это пришли в гости солдаты 30-й гвардейской Иркутско-Пинской дивизии. Молодые ребята-воины с замиранием сердца слушали воспоминания ветеранов, людей, которым пришлось немало вынести на своих плечах. И в годы войны, и в мирное время.

М.И.Какура — инвалид войны, в мае этого года отметил свой 70-летний юбилей. Немногословный простой человек, всю Отечественную крутил баранку, 6 раз был ранен. Последнее ранение получил /подорвался на мине/ 12 мая 1945 г. Пришел он к нам на встречу с "проклятыми" осколками в теле. Много наград заслужил Михаил Иванович не только на войне, но и в мирное время, 40 лет трудился рабочим на льнозаводе.

На самой страшной войне XX века женщине пришлось стать солдатом. Е.М.Голикова — одна из немногих жительниц нашего города, которая прошла через всю войну, будучи медицинским работником. Фронтовые дороги позвали ее со 2-го курса Саратовского мединститута. Воевала на Украинском, 2-м Белорусском фронтах, участница боев под Варшавой. Встретила Победу в польском городе Познань. Работая в госпиталях, Евдокия Михайловна через свое сердце пропустила столько горя людского, слез многострадальных, мук человеческих! Нельзя было без волнения слушать воспоминания этой удивительной женщины. И еще отмечу: завораживающим голосом наградила ее природа. Она и теперь участница хора ветеранов при городском Доме культуры. С большим интересом рассматривали воины ее фотографии военных лет, где узнавали красивую, стройную, тогда совсем еще юную Евдокию Михайловну в военной форме.

Время неумолимо, и все-таки оно не смогло вычеркнуть из памяти П.К.Родичкина воспоминания о фронтовой жизни, послевоенном времени. Родом он из-под Ясной Поляны, с 1966 года живет в нашем городе, работал преподавателем сельскохозяйственного техникума, заслуженный учитель Белоруссии. В декабре этого года будет праздновать свой 70-летний юбилей. Награды военные, награды мирной жизни... О каждой из них, как сказал Павел Кириллович, можно долго рассказывать, в каждой — частичка его жизни. Ветеран более подробно рассказал о штурме Кенигсберга, в котором он участвовал, тепло говорил о своих боевых товарищах по оружию. Всех их и теперь хорошо помнит. Несколько минут своего выступления посвятил интернациональной солдатской дружбе.

Исаака Лазаревича Слабодэра называют старожилом нашего района. Он также участник войны, ветеран труда. В каких только уголках Пуховщины, кем только не пришлось работать этому человеку! Активный читатель, жизнерадостный человек. Ему скоро исполнится 80 лет. А он по-прежнему несет по жизни свою любовь к книге, к поэзии. Горячими аплодисментами благодарили ветерана участники вечера за стихи К.Симонова, которые он прочитал на встрече. В благодарность за воспоминания, за рассказы-исповеди молодые воины подарили ветеранам свои песни, исполненные под аккомпанемент гитары.

Ветеран войны Ювеналий Васильевич Бортников обратился к молодым людям с напутственными словами, а ветеранам посвятил стихотворение Константина Ваншенкина "Ребят позабыть не смогу..."

Сегодня возрождается слово "милосердие", а с ним — и надежда на нравственное возрождение. Появляются различные фонды, союзы, оказывающие поддержку нуждающимся людям. О работе такого благотворительного союза Красного Креста, созданного в нашем районе, рассказал его председатель М.Е.Кравец. И хотя много проблем у них с финансами, Михаил Егорович смог найти немного ассигнований, чтобы купить и подарить на вечере пожилым людям махровые полотенца.

Участники художественной самодеятельности Галина Хижняк, Алла Петровская, Сергей Жуков исполнили для членов клуба "Откровение" новые песни. Порадовал слушателей своим выступлением ветеран войны, член литературного районного объединения "Марьинка" Михаил Дмитриевич Пациора. В его исполнении прозвучали песни военных лет.

Запомнилось и выступление ветерана труда Марии Филипповны Савчик с художественным чтением.

Алла КИШЕНЯ,
заведующая отделом обслуживания Пуховичской центральной библиотеки.

■ Интересно знать

"Осел, нагруженный золотом, возьмет самую неприступную крепость"

Эти слова принадлежат отцу известного полководца Александра Македонского — Филиппу II. В определенной мере он претворял их в жизнь, расширяя границы своего государства. Так, захватив золотые и серебряные рудники, Филипп II начинал сразу же чеканить монеты. Происходило это около 350 года до н.э. Филипп II хотел, чтобы его деньги господствовали во всем Средиземноморье. Поэтому содержание золота в них составляло 8,6 грамма. Эти монеты назывались "филиппиками". Богатые люди, в первую очередь купцы, высоко ценили их. Они были дороже существовавших до них денег — "дариков", названных так в честь царя Дария II. "Золотой запас" этой монеты составлял 8,4 грамма. А за 60 лет до рождения Дария здесь ходил первый золотой — крезоид, массой 8,1 грамма. Названный по имени царя Лидии — Креза. Помните поговорку: "Богат, как Крез". Таким образом, несложно выстроить "историческую цепочку" золотых монет: 560 лет до н.э. — крезоид /8,1 г/, 500 лет до н.э. — дарик /8,4 г/ и 350 лет до н.э. — филиппик /8,6 г/.

Попутно хотелось бы заметить, что слово "филиппики" имеет и другое значение. Так назывались обличительные речи знаменитого афинского оратора Демосфена против захватнических устремлений Филиппа II.

22-летний Александр Македонский после смерти отца предпринял ряд походов и завоевал обширные пространства, включая Сирию, Палестину, Египет, Персию. Владея огромными богатствами, он на покоренных землях ввел в оборот "филиппики". Правда, по весу они были несколько легче, чем те, что чеканил Филипп II, — 8,53 грамма.

На золотых деньгах Александра Македонского изображалась Афина — богиня мудрости и справедливых войн. А на серебряных и медных — портрет самого завоевателя в львиной шкуре богатыря Геракла, ставшего потом богом. Это был своеобразный намек Александра Македонского на свое божественное происхождение.

В те времена золотая денежка в 8,53 грамма приравнивалась к 85,25 грамма серебра, что было эквивалентно 20 серебряным монетам под названием "драхма". Это слово по-гречески означает "пучок" или "горсть" — память о железных стерженьках-оболах. Они в XI—X в.в. до н.э. были деньгами. Таким образом, каждая драхма великого полководца содержала 4,26 грамма серебра.

Следует сказать несколько слов и о покупательной способности тогдашних денег. Известно, что стоимость серебра приравнивалась к стоимости крупного рогатого скота. Так, бык приравнивался к 5 драхмам, т.е. примерно 22 г серебра.

Вспомним известную русскую поговорку: "мал золотник, да дорог". Она, как ни странно, имеет определенное отношение к драхме А.Македонского. Каждый золотник содержал 4,26 грамма серебра. Так называемая "малая гривна" имела в себе 85,25 грамма серебра. Любопытное совпадение!

Много в мире денег таинственного и непредсказуемого. Как, впрочем, в истории народов и государств.

Михаил ВИНОКУРОВ,
учитель.
Борисовский район.

Нацбанк: што новенькага?

Заслону над тым, што чакае валютны рынак у бліжэйшай будучыні, у гутарцы з карэспандэнтам Белінфарма прыпадняў начальнік валютна-эканамічнага ўпраўлення Нацыянальнага банка Мікалай ЛУЗГІН.

Не шукай крэдыт за трыма морамі

Відаць, па валютныя крэдыты не варта хадзіць за тры моры і прасіць іх у розных міжнародных фінансавых арганізацый. Як аказалася, не меншыя валютныя накапленні ёсць у ...беларускіх грамадзян.

Паводле слоў Мікалая Лузгіна, дакладна сказаць, якія валютныя сродкі знаходзяцца ў наяўным абароце на рынку і на руках у насельніцтва, цяжка. Аднак меркаваць аб іх можна. Так, за першае паўгоддзе бягучага года грамадзяне аддалі наяўнай валюты праз валютны гандаль і абменныя пункты на суму каля 240 мільёнаў долараў. Такім чынам, на працягу года можна разлічваць на паўмільярда. Зрабіўшы нескладаныя падлікі, можна гаварыць аб тым, што на руках знаходзяцца сумы значна вышэйшыя за названыя.

Ён таксама адзначыў, што не ўсе гэтыя сродкі — ценявы капітал. Вялікая колькасць легальнай СКВ "пракручваецца" праз рынак. Гэта, перш за ўсё, сродкі ад камерцыйнага турызму.

Прадпрыемствам будзе лягчэй...

У бліжэйшы час зменіцца парадак размеркавання валютнай выручкі суб'ектаў гаспадарання. Ужо рыхтуецца праект пастановы ўрада аб адмене 15-працэнтнай рэнты на выручку ў СКВ, гэта значыць захаваецца толькі 50-працэнтная рэнта. У той жа час уносіцца прапанова аб адмене ў 1995 годзе абавязковага продажу ўсіх відаў замежнай валюты.

Рыхтуецца пастанова аб пераходзе на 50-працэнтны абавязковы продаж выручкі ў расійскіх рублях. Увесці ў дзеянне гэтае рашэнне плануецца ўжо з 1 лістапада гэтага года. Варта заўважыць, што да цяперашняга часу абавязковы продаж заставаўся стопрацэнтным.

Валютным рэкам — нацбанкаўскія берагі

Паводле слоў Мікалая Лузгіна, рыхтуецца Указ Прэзідэнта аб канцэнтрацыі ўсіх цэнтралізаваных валютных рэсурсаў у Нацыянальным банку. Гэта значыць, што Дзяржаўны валютны фонд, які цяпер належыць Міністэрству фінансаў, павінен быць перададзены Нацбанку. Механізм перадачы пакуль адпрацоўваецца, але хутчэй за ўсё гэты фонд будзе перакуплены ў міністэрства па дзеючаму курсу.

Валютны гандаль — да новага года

Нарэшце сталі вядомы дакладныя тэрміны "пахавання" валютнага гандлю — рознічны гандаль за валюту адмяняецца з надыходам новага года, з 1 студзеня.

Паводле слоў старшыні Нацбанка, будзе ўкаранёна расійская мадэль, за выключэннем некаторых момантаў. Так, калі ў Маскве можна рабіць аплату валютай па безнаяўнаму разліку, то ў рэспубліцы, хутчэй за ўсё, усе разлікі будуць весціся выключна за наяўныя і безнаяўныя рублі.

Мытнікі і банкі аб'ядноўваюцца

Нацыянальны банк рэспублікі ўнёс прапанову з 1 лістапада ўвесці новы парадак кантролю за паступленнем экспартнай выручкі і тавараў па імпарту. Для гэтага плануецца ажыццяўляць так званы мытна-банкаўскі кантроль на граніцы. Адпаведны прэзідэнцкі Указ падпісаны ўжо, і цяпер вызначаецца сам парадак яго дзеяння. Паводле слоў Мікалая Лузгіна, за ўзор узята новая сістэма кантролю ў Расіі. Такім чынам, за паступленнем выручкі будуць сачыць мытня, банкі і інспекцыя валютнага кантролю, створаная пры апараце прэзідэнта.

Страхоўшчык з дзяржаўнымі гарантыямі

Да канца года плануецца стварэнне Дзяржаўнай кампаніі па страхаванню валютных крэдытаў. У спіс асноўных заснавальнікаў маюць намер трапіць Нацыянальны банк рэспублікі, Міністэрства па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі, а таксама шэраг камерцыйных банкаў.

Хто не паспее, трапіць у "чорны спіс"

Толькі два месяцы будзе адведзена на тое, каб усе прадпрыемствы рэспублікі, якія маюць рахункі ў замежных банках без ліцэнзіі Нацыянальнага банка і дазволу, маглі перавесці грошы ў рэспубліку і тым самым легалізаваць гэтыя зберажэнні. Адпаведнае рашэнне аб амністыі валютных сродкаў юрыдычных асоб гэтымі днямі разгледзяць парламентарыі.

Легалізацыі будуць падлягаць тыя сродкі, якія прадпрыемствы і арганізацыі вернуць у банкі рэспублікі. Прычым зрабіць гэта яны змогуць толькі з 1 лістапада 1994-га па 1 студзеня 1995 года. Да тых, хто не паспее або не захоча легалізаваць свае капіталы ў гэты тэрмін, будуць прыменены жорсткія меры.

Адказваючы на пытанне: "Якім чынам Нацбанку ўдасца "вылічыць" непаслухмяных?", Мікалай Лузгін паведаміў, што такія звесткі можна атрымаць, калі вельмі ўважліва разбірацца ў бухгалтарскім уліку фірм. "Перыядычна падатковая інспекцыя знаходзіць такія прадпрыемствы. Яна і дае нам звесткі".

БЕЛІНФАРМ.

Верить — не верить?

ЕХАЛ ПРИЗРАК НА КОНЕ

«Мы сошли с ума, или привидения действительно существуют?!» — спрашивают читатели «Труда», столкнувшиеся с необычным явлением

Если верить литературе, то история человечества полна мистических столкновений живых людей с потусторонними духами, призраками, фантомами и доппльгангерами. Довелось встретиться со своим двойником и молодому Гете. Ему было 22 года, когда он, закончив учебу в Страсбурге, возвращался домой...

«Отъехав немного, я увидел всадника, двигавшегося навстречу, — писал позже поэт. — Присмотревшись, я понял, что это был я сам, только в каком-то незнакомом свинцово-сером камзоле, отороченном золотом. Усилием воли я заставил себя встряхнуться, и наваждение исчезло... А спустя восемь лет я вновь оказался на той дороге, только ехал теперь в другом направлении. Вспомнился давешний случай, и тут меня поразило — да ведь на мне тот самый камзол, что я видел на двойнике — серый, обшитый золотом...».

Таких историй литература хранит немало. И их можно было бы списать на фантазии и художественные выдумки. Но многочисленные письма, приходящие в комиссию «Феномен», свидетельствуют, что призраки являются и сегодня. Лишь один пример.

Эта невероятная история случилась с жительницей Санкт-Петербурга (тогда еще Ленинграда) Светланой Максимовной Ниловой. Вот что она сама пишет об этом:

«Все началось с шутки во время спиритического сеанса. Сама я ни во что сверхъестественное тогда не верила, да и мои подруги тоже. Но бес нас дернул субботним вечером попробовать «покрутить блюдечко». Нарисовали на ватмане круг, расчертили алфавит, зажгли свечку... Хотя никто из нас до того ни разу не пробовал вызывать духов, все сразу стало получаться. Сперва вызвали дух Пушкина — он был какой-то сонный и говорил невнятно. Тогда вызвали Высоцкого. Блюдце так и забегало по столу, но это был сплошной мат и нецензурщина. Мне это надоело, и я в качестве шутки предложила: «А что если вызвать дух меня самой?» Ведь это же очень любопытно — вызвать дух живого человека, ведь такого еще никто не пробовал! Подружки согласились. И, странное дело, едва мы произнесли формулу вызова, я ощутила дикую боль в области солнечного сплетения. Но перетерпела, а потом боль ушла и сразу задвигалось блюдце...

Мой «дух» достаточно пространно отвечал на наши вопросы, обходя «острые углы». Мы требовали конкретики, а блюдечко отделывалось общими фразами. Потом мы прекратили сеанс, попили еще кофе, и подруги разошлись по домам. Тогда все и началось.

Я мыла посуду, когда услышала за спиной легкие шаги. Живу я одна, нет у меня ни кошки, ни собаки, поэтому я испугалась. Обернулась, а в темном коридоре (он просматривается с кухни) мелькнул человеческий силуэт. Потом зажегся свет в ванной и послышался шум льющейся воды. Я осторожно прокралась в коридор. Убедилась, что дверь закрыта на замок и цепочку и немного осмелела. Галлюцинаций, а это не могло быть ничем иным, я не боюсь. Рывком открыла дверь в ванную комнату. Пусто. Кран закрыт, но на стенках раковины брызги воды. Заглянула в зеркало, поправила прическу. И тут до меня дошло, что мое отражение в халате, а я еще не переодевалась, как была в блузке с коротками рукавами, так и оставалась...

«Или я свихнулась, или там в зеркале мой дух, которого мы вызывали»,— мелькнула шальная мысль. Стало жутко. На глаза почему-то навернулись слезы, потекла тушь. Может, из-за этого, а может, и по другой причине мне показалось, что призрак из зеркала тянет ко мне руки, пытаясь меня обнять. Я отшатнулась. И тут же с полочки в меня полетели флаконы с духами, стакан с зубной щеткой.

Я рванулась на кухню и, закрыв дверь, привалилась к ней спиной. Чувствую, ручка потихоньку поворачивается. Тут мне стало совсем не по себе. Умом понимаю, что если действительно во время спиритического сеанса из меня «вышла» часть моей души, то ей надо вернуться обратно. Но ведь этого же не может быть!— это во-первых. А во-вторых, мне совершенно не хотелось этого допускать, уж сама не знаю почему.

Я мертвой хваткой уцепилась за проворачивающуюся дверную ручку, пытаясь ее удержать. Нажим ослаб. И в коридоре опять прошлепали шаги.

Вспомнив, что с нечистой силой раньше боролись с помощью серебра или креста, я выгребла из тумбы серебряные вилки и скрепила две крест-накрест резинкой от бигуди. Держа это оружие перед собой, вышла в комнату. Там никого не было, но в воздухе ощущалось какое-то движение. Тогда я стала размахивать крестом вокруг себя. И в какой-то момент он (вот ведь ужас!) зацепился за пустоту. Послышался треск разрываемой ткани, и на пол упало несколько капель крови, которые, правда, тут же растаяли.

В этот момент я, очевидно, потеряла сознание. А когда очнулась (минут через пять), у меня дико болело все тело и кружилась голова. Больше в моем доме ничего не происходило. Спиритизмом я тоже зареклась заниматься. Но все же хочу знать: что это было? Временное помутнение рассудка? Или все же я стала свидетельницей аномального явления?».

Увы, уважаемая Светлана Максимовна, эксперты «Феномена» не смогли дать однозначного ответа на ваш вопрос. Можно только предположить, что вы столкнулись со своим доппльгангером. Так древние маги называли «духовных двойников», якобы являвшихся некоторым людям.

В чем суть этого явления? Галлюцинация? Или еще неведомое науке природное явление? Никто не знает. Ясно одно, такие происшествия не всегда можно списать на психические расстройства, потому что свидетелями возникновения призраков становились порой известные своей уравновешенностью люди, прекрасно разбирающиеся в симптомах нарушения мозговой деятельности. Вот один из самых ярких примеров таких встреч, хранящийся в архивах Международного общества парапсихологических исследований.

Доктор С. Уэйр Митчелл (родом из Филадельфии) был одним из выдающихся представителей своей профессии. Ему довелось быть и президентом Американской ассоциации врачей, и президентом Американского неврологического общества... Личность этого человека вызывает уважение. И потому трудно отмахнуться от рассказа Уэйра о совершенно невероятном приключении, случившемся с ним в один из долгих зимних вечеров. Дело было так...

На улице мела метель. Проводив последнего пациента, Уэйр Митчелл уютно устроился в кровати с книгой. Вдруг у парадной двери звякнул звонок. Кто это может быть в столь поздний час? Доктор надел халат, шлепанцы и спустился по лестнице в холл. За дверью стояла незнакомая девушка, одетая довольно легко для такой погоды — она была без пальто, лишь в шерстяном зеленом платье и тонкой шотландской шали, застегнутой под подбородком стеклянной брошкой.

— Моя мать очень больна,— сказала она. — Ей срочно нужна ваша помощь, сэр. Пожалуйста, пойдемте со мной.

Слезы, блестевшие в ее глазах, заставили доктора согласиться. Они долго шли сквозь метель в сторону бедных кварталов. Доктор замерз, но девушка в легком платье шла спокойно. За всю дорогу она больше не сказала Уэйру ни слова. Наконец она ввела его в одноэтажный домик, где на кровати лежала женщина средних лет. Митчелл тут же определил: пневмония, причем в тяжелой форме.

Девушка была права, ее мать находилась в критическом состоянии. Доктор сделал необходимые инъекции и обернулся, чтобы попросить для больной дополнительное теплое одеяло— в комнате было не намного теплее, чем на улице. Но, кроме самого Уэйра и больной женщины, в доме больше никого не было. Лишь на спинке шифоньера висели зеленое платье и шаль, которые были на девушке. Доктор потрогал одежду и удивился, что она была совершенно сухой, словно девушка и не шла в ней сквозь мокрую метель.

— Это одежда моей дочери,— сказала женщина.

— Я знаю, — ответил Митчелл. — Но где же она? Я должен с ней переговорить...

Женщина заплакала. Ее ответ буквально потряс знаменитого врача: «Поговорить? Доктор! Вот уже два месяца как она умерла...»

Можно ли доверять таким рассказам? А если да, то как объяснить появление призраков?

Эксперты Общества парапсихологических исследований США считают, что смысл этих феноменов в так называемых «кризисных видениях». В момент стресса (тяжелых переживаний, смерти) человек способен послать мощный телепатический образ. Поэтому так часты сообщения о том, что мать увидела своего сына (или дочь) в момент смерти, находясь за многие километры.

Но иногда такие видения запаздывают на несколько часов, дней, а то и несколько месяцев. Как быть в этих случаях? Это «отсроченные кризисные видения», говорят исследователи. Так, по их мнению, в случае с призраком девушки, явившейся доктору Уэйру. Во время смерти она думала о том, как спасти свою мать, которая уже была больна. Только этот мысленный импульс достиг доктора с запозданием...

Можно ли считать это объяснением загадки? Вряд ли. Но как бы скептически ни относились некоторые люди к подобным историям, хочется сказать, что существуют ученые, которые на полном серьезе изучают столь непонятные явления. Недавно наша комиссия «Феномен» провела в Москве научно-практический семинар, на котором встретились известные ученые и экстрасенсы. Целитель из Харькова В. Садырин продемонстрировал уникальный исследовательский материал: во время опытов в одном из НИИ «информационный фантом» успешно исцелял лабораторных крыс, облученных большой дозой радиации.

Подробнее об этих удивительных экспериментах мы расскажем в последующих наших публикациях.

"Труд"

■ Міласэрнасць

ПАКЛАДЗІЦЕ ТЫСЯЧУ Ў ДЗЯДУЛЕВУ КІШЭНЮ...

Восень. На вуліцы — холадна, у душы — халадок. А дровы ў печцы — ды ну іх! — хутчэй згарэць спяшаюцца: якая справа ім да таго, што ў гаспадаровай хаце цяпла да вясны можа не хапіць. І пенсіі не на булку з маслам — на хлеб з малаком, ды і досыць...

Такія думы горкія мучаць сёння многіх пенсіянераў: як ніколі патрэбна ім моцнае дзяржаўнае плячо.

— Усёй грамадой, што называецца, змагаемся, каб аблегчыць састарэлым зіму, — расказвае намеснік загадчыка абласнога аддзела сацыяльнага забеспячэння Антон Антонавіч Ржэускі. — Нашы работнікі ў раёнах, у вёсках «тармосяць» працоўныя калектывы і кіраўнікоў прадпрыемстваў, гаспадарак, кааператываў, каб з іх дапамогай наладзіць прыстойны быт састарэлым людзям. Адсюль і «вырасла» гэтая лічба: 297,9 млн. рублёў — так выглядаюць у грашовым выражэнні самыя розныя віды дапамог і паслуг, якія на працягу кастрычніка атрымалі ў вобласці больш як 27 тысяч пенсіянераў і інвалідаў, жыццёвы ўзровень і здароўе якіх куды горшае за іншых.

У першую чаргу ім бясплатна ці па льготных цэнах выдзелілі бульбу, зерне, агародніну, цукар, малако, мяса, а таксама адзенне, абутак, пасцельную бялізну, паліва і г.д. Работнікі аддзялення сацыяльнай дапамогі на даму Слуцкага гараддзела сацзабеспячэння закупілі для адзінокіх састарэлых з працалі ім больш за тысячу кілаграмаў цукру па льготнай цане. 538 чалавек атрымалі па 25 тысяч рублёў для закупкі агародніны. У Валожынскім раёне 500 састарэлых атрымалі дапамогу ў нарыхтоўцы бульбы і агародніны.

Не так даўно ў Жодзіне былі арганізаваны продаж трыкатажных вырабаў ВА «Світанак» — таксама па зніжаных цэнах. Дзякуючы гэтаму больш як восем соцень бабуль ды дзядуляў «уцяпліліся» на зіму, як гаворыцца, па дзяшоўцы. А пяцьдзесят адзінокіх пенсіянераў, таксама ў Жодзіне, бясплатна атрымалі па 100 кілаграмаў бульбы — з дастаўкай на дом.

Для даведкі: з пачатку года ў вобласці выдзелена 14 кватэр для інвалідаў, удзельнікаў вайны, сем'ям загінуўшых ваеннаслужачых і партызан. Адрамантавана 73 індывідуальныя жылыя дамы і кватэры, у тым ліку 16 — за кошт сродкаў мясцовага бюджэту. Людзям гэтай катэгорыі, а таксама некаторым інвалідам першай і другой груп устаноўлена больш дзевяцісот кватэрных тэлефонаў.

А колькім нямоглым людзям усё гэта яшчэ патрэбна. Э-эй, дабрачынцы, занадта багатыя і крыху меш! Не шкадуйце апусціць тысячу ў дзядулеву кішэню. У рэшце рэшт, старасць напаткае кожнага з нас...

Інеса ПЕТРУСЕВІЧ.

■ Замалёўка з натуры

ПАКЛОН МУЖНАСЦІ

Яшчэ летась гэтага помніка не было. А цяпер наўрад ці хто з гасцей, што прыязджаюць у Старыя Дарогі на аўтобусе, не спыніцца непадалёку ад вакзала перад пяццю вялікімі бетоннымі аўтаматамі, што стваламі сыходзяцца ўверсе. Яны нібы ахоўваюць спакой каменя з партрэтамі мясцовых хлопцаў, што загінулі ў Афганістане.

Ля помніка не хочацца кудысьці спяшацца. Тут асабліва выразна адчуваеш вечнасць быцця, каштоўнасць і скарачэнасць жыцця.

Але вось сумны, журботны роздум парушае аўтамабільны гудок. Другі, трэці... І да помніка ўжо пад'язджае картэж вясельных аўтамабіляў, упрыгожаных рознакаляровымі стужкамі і шарамі. Выходзяць жаніх і нявеста. Стройныя. Прыгожыя. Робяць паклон. Кладуць жывыя кветкі. На хвіліну застываюць у маўчанні.

Я адышоў далей ад помніка, каб не перашкаджаць святому рытуалу, гэтай маўклівай клятве на чэснасць, справядлівасць, мужнасць. І апынуўся побач з двума хлопцамі, якія таксама прыехалі на вясельных легкавіках.

— Бачыш, ужо традыцыяй становіцца — ускладанне маладымі да помніка кветак, — гаварыў адзін. — Добра! А некаторыя не так даўно што крычалі? "Навошта гэты помнік? Мы ж агрэсарамі ў Афганістане былі!"

— Ну, яно ж так як бышцам і атрымліваецца, — асцярожна заўважыў другі.

— Дык помнік жа не вайне, не тым, хто яе распачаў, а нашым хлопцам, якія сумленна выконвалі свой абавязак. Яны не баяліся, не хаваліся за спіны іншых. Такія людзі пры любых уладах і ўрадах помніка заслугоўваюць.

— На якія сродкі помнік пабудаваны? — падключыўся да размовы я.

— Вядома, не на дзяржаўныя, у яе кішэні з вялікімі дзіркамі, — пачуў у адказ. — Многія воіны-афганцы па мінімальнай зарплаце ўнеслі, самі тут жа працавалі. Некаторыя арганізацыі, прадпрыемствы грошы давалі. Напрыклад, фірма "Арэса" мільён рублёў ахвяравала. Рабочыя МПМК-232, камбінат бытавога абслугоўвання дапамагалі... Карацей, усенародны помнік землякам атрымаўся. А больш падрабязна вам Аркадзь Пеняз расказаць можа. Ён сам у Афганістане ваяваў. Ужо пенсіянер. Але многае зрабіў для таго, каб помнік гэты з'явіўся.

Я звязаўся з Аркадзем Рыгоравічам. Былы прапаршчык займаецца работай, сугучнай часу, — дэманціруе вайсковыя хімічныя прыборы. Ён расказаў, што ў распрацоўцы праекта помніка ўдзельнічалі многія знакамітыя людзі. Толькі эскізных малюнкаў на конкурсе паступіла каля трох дзесяткаў. Спецыяльная камісія адабрала чатыры лепшыя праекты. Потым на пасяджэнні выканкома райсавета выбралі лепшы. Крыху ўдасканалілі яго, далучылі...

Але пачуў я ад А.Р.Пенязя і не вельмі прыемнае. Аказваецца, далёка не ўсе воіны-афганцы далучыліся да справы па ўзвядзенню помніка. Адны спрабавалі неяк апраўдаць сваю пасіўнасць, другія проста адмоўчваліся...

Што ж, у жыцці, як і на вайне: ёсць мужнасць і баязлівасць, дабрыня і сквапнасць, прынцыповасць і чэрствасць...

Уладзімір БЫЧЭНЯ.

■ Сумнавата!

Наводшыбе

Вясковыя могілкі ў Мікалаеўшчыне ў асноўным дагледжаныя. Паветра тут пранізана водарам сасняку, пяшчотным шапаценнем стогадовых бяроз. "Заселенасць" даволі шчыльная — помнік ля помніка амаль на ўсёй двухгектарнай тэрыторыі. Для шматлюднай старажытнай вёскі — нядзіўна.

Наводшыбе, бліжэй да таго краю могілак, што мяжуе з сасоннікам, — пахаванні, якія выклікаюць сум і горыч сваім убоствам. Замест традыцыйных для тутэйшых мясцін бетонных і гранітных помнікаў — ромбападобныя, з паўметра вышынёй, пліты-карантышкі. Без крыжоў і якіх-небудзь іншых знакаў. На кожнай — бляшаныя дошчачкі з выбітымі на іх ініцыяламі і прозвішчамі. Многія дошчачкі наогул ляжаць на зямлі. Бо цвікі, якімі яны мацаваліся, пражавелі, адпалі.

Крыху далей — безыменныя магільныя ўзгорачкі, парослыя травою. Зрэдку ўбачыш тут бетонныя ці гранітныя помнікі. І толькі на нядаўніх пахаваннях стаяць драўляныя крыжы. Два ці тры.

Такое размежаванне на могілках нібы адлюстроўвае сацыяльную няроўнасць нябожчыкаў пры жыцці. Магілкі наводшыбе — апошні прытулак былых жыхароў інтэрната для адзінокіх і састарэлых, які размешчаны паблізу ад вёскі Мікалаеўшчына. У адных з іх на старасці год не засталося нікога з родных. У другіх яны ёсць, але сталі чужыя.

Час ад часу ў інтэрнаце нехта пакідае гэты свет. Для нябожчыка адводзіцца асобны пакой, дзе яго суседзі, блізкія могуць пасядзець ля труны. А потым рабочыя інтэрната ставяць яе на грузавік і вязуць на могілкі. Хаваюць часцей за ўсё без аркестра, царкоўнага адпявання.

Калі раней адміністрацыя інтэрната мела сякія-такія сродкі для ўстаноўкі на магіле хоць невялічкага помніка, то цяпер іх няма.

У часы свайго росквіту і больш шырокага ўплыву на грамадства царква часта выступала апякункай бедных, хворых, адзінокіх. Брала пад нагляд сірочыя дамы і багадзельні. Святары лічылі абавязкам адпець тутэйшых нябожчыкаў бясплатна. Думаецца, і ў адносінах да Мікалаеўшчынскага інтэрната служыцелі царквы са Стаўбцоўшчыны маглі б праявіць міласэрнасць, апеку.

Міхась ТЫЧЫНА.
Стаўбцоўскі раён.

Інспектарам дарожна-патрульнай службы ў Слуцкім раённым аддзеле ўнутраных спраў **А.СМУГЛЫ** працуе пасля службы ў арміі. Сяржант добрасумленна выконвае ўскладзеныя на яго абавязкі, прад"яўляе строгія патрабаванні да парушальнікаў дарожнага руху.

Фота Уладзіслава БАСЬКО.

■ Здарэнне

ДВАЙНЫ ЎЛОЎ

РЭЧКА Волма, ля якой я вырас, гадоў сорак назад была багатая на рыбу і ракаў. Ваколіцы Убеля, што непадалёк ад Смілавічаў, — адно з нешматлікіх месц, дзе берагі не кранулі меліяратары /мо таму, што тут нарадзіўся наш славуты зямляк Станіслаў Манюшка/, і рыба ў рэчцы ёсць.

Вось тут месяцы два назад сядзелі з вудамі мой стрыечны брат Саша Мікуліч і яго сябар. Уважліва сачылі за паплаўкамі і ціхенька, каб не палохаць рыбу, разважалі аб тым, што, можа, вось так, паўтара стагоддзя назад, лавіў тут рыбу і Станіслаў Манюшка...

Непадалёку ад хлопцаў сядзеў Уладзімір Курыла. Напярэдадні ён перакуліў не адзін кілішак спіртнога, і рыба чамусьці бралася вельмі дрэнна. Напэўна, пабойвалася храпу Курылы, які бачыў сёмы сон, але вуду з рук не выпускаў.

Прыплыў на лодцы яшчэ адзін смілаўчанін — Алег Кавалеўскі. Ён спытаў у хлопцаў, дзе тут можна папаляваць на рыбу з падводным ружжом. Хлопцы паказалі ў бок Курылы: ён усё роўна не хутка прачнецца.

Алег надзеў ласты, узяў у рукі ружжо і, павярнуўшыся спінай да ракі, апусціўся ў ваду. Прабіраўся сярод рачной травы і ціны, зараснікі якіх нагадвалі джунглі. У поле зроку траплялася драбяза, страляць не было сэнсу. І вось Алег заўважыў наперадзе бервянотапляк, якое парасло мохам. Наблізіўся да яго. Хацеў прабрацца далей, але "бервяно" варухнулася...

— Сом! — не паверыў сваім вачам падводны паляўнічы. Вызваліўшыся ад ціны, ціхенька, каб не спалохаць велізарную рыбіну, Алег павярнуўся і прыцэліўся. Сом адчуў небяспеку, ірвануўся з месца, але страла, пушчаная з ружжа, паспела ўтыркнуцца ў яго бок.

Пад вадой разыгралася бура. Рыбіна спрабавала вырвацца, уцячы. Яна круцілася ў вадзе, цягаючы за сабой паляўнічага.

А ў гэты час на паверхні вады і на беразе адбываўся свой спектакль. Ганяючыся за здабычай, Алег заблытаўся за лёску Курылы. Той, хаця і не вельмі працверазеў, ухапіўся за вуду, якая стала імкліва "ўцякаць" у рэчку ўслед за лёскай. Сон як рукой зняло. П"яны-п"яны, а ўсё ж адразу зразумеў, што на кручок трапіла нешта незвычайнае. Можа, тое, аб чым марыў усё сваё рыбацкае жыццё?

— Хлопцы! На дапамогу!... — закрычаў Курыла і пачаў рабіць на беразе нейкія мудрагелістыя петлі, спрабуючы падцягнуць тое, што трапіла на кручок. Юнакі зразумелі, што вуду Курылы пацягнуў Кавалеўскі, але нават не здагадваліся, што яму папаўся на стралу велізарны сом. Яны паваліліся на зямлю ад рогату, гледзячы на выкрунтасы Курылы, які яшчэ не ачомаўся ад сну і гарэлкі і не мог зразумець, у чым справа.

Але тут вынырнуў Кавалеўскі, і хлопцы здагадаліся, што падзеі пад вадой разгортваюцца не зусім так, як ім здавалася. У ваду кінуўся сын Алега. Потым яшчэ некалькі рыбакоў. Яны пачалі ныраць у глыбіню /трэба сказаць, што ў Смілавічах нядрэнныя плыўцы/. За сомам пачалася пагоня. Можа, і ўдалося б сарвацца са стралы велізарнай рыбіне, але пакрыху яна пачала страчваць сілы, і неўзабаве агульнымі намаганнямі рыбакі выцягнулі яе на бераг.

— Вось дык парсюк! — здзівіўся стомлены Курыла.

А сом і сапраўды нагадваў парсюка: такога ўлову яшчэ ніхто з рыбакоў не бачыў. Яму было, напэўна, паўвека, а мо і больш. Важыў амаль два пуды.

Уладзімір ШУЛЯКОЎСКІ.

■ Спорт

"КАЛАБОК" І ЯГО ЛІДЭРЫ

Цікава было наглядаць за ўдзельнікамі апошняга лёгкаатлетычнага прабегу ў Салігорску. Маладыя мужчыны і жанчыны, сівыя пенсіянеры і дзеці... Старэйшаму, Ю.В.Мохіну, споўнілася 65, малодшаму, Андрэю Пушко, — толькі пяць. Абодва яны сталі прызёрамі ў сваіх узроставых групах. А прызы, разам са спецыяльнымі пасведчаннямі, атрымалі ўсе ўдзельнікі прабегу: хто — электронны гадзіннік, хто — плітку шакаладу.

Уручаліся яны ад імя Сцяпанава. Сам К.А.Сцяпанаў стаяў тут жа, цёпла віншаваў пераможцаў. З-за клопатаў, звязаных з урачыстасцямі, ён прабег усяго 10 кіламетраў.

— Якая для вас цяпер нармальная нагрузка? — пытаю ў Канстанціна Аляксеевіча.

— Раз за год абавязкова прабягаю вакол Салігорскага вадасховішча, а гэта больш сарака кіламетраў. Па выхадных, для душы, пераадольваю не менш дзесяці. Ну а штодзённа — тры-пяць кіламетраў, — адказвае К.А.Сцяпанаў і дадае: — Хаця не так даўно я лёгка бегаў за 30 кіламетраў да Слуцка, вяртаўся назад і яшчэ доўга корпаўся на дачы. Да Мінска за 130 кіламетраў на сваіх дваіх дабіраўся. Але час робіць сваё — праз нейкі год мне ўжо 60 стукне...

— Ці не празмерныя такія нагрузкі?

— Што вы! Бег — гэта вялікае задавальненне. Да таго ж — выдатнае лякарства ад усіх хвароб. За ўсё жыццё я нічым не хварэў. Калі не лічыць радыкуліту...

А бегае загадчык лабараторыі інстытута "Белгархімпром", можна сказаць, з дзяцінства. Яго бацька быў спартсменам і ў трыццатых гадах з групай лыжнікаў ажыццявіў пераход па маршруце Урал—Масква. Пазней Канстанцін Аляксеевіч прадоўжыў бацькаву спартыўную эстафету да цэнтра Еўропы, разам з іншымі марафонцамі прабег па маршруце Масква—Берлін, прадэманстраваў сілу, здароўе і міралюбівыя намеры савецкіх людзей.

Ён ужо не мог без бегу. Таму, закончыўшы Ленінградскі горны інстытут і атрымаўшы накіраванне ў Салігорск, К.А.Сцяпанаў пачаў згуртоўваць вакол сябе аднадумцаў. Стварылі клуб аматараў бегу "Калабок". Праклалі маршрут, вывезлі ў зялёную зону вагончык... І не дзіўна, што калі праводзілі чарговы прабег, вырашылі ўстанавіць прызы імя арганізатара і натхняльніка клуба — К.А.Сцяпанава. Сродкі далі малое прадпрыемства "Альфа-сервіс", "Беларускалій", гарспарткамітэт. Кожны ўдзельнік атрымаў нават пэўную суму для кампенсацыі затрачанай энергіі. Маленькія беглі пяць, самыя моцныя — 20 кіламетраў. Абсалютным пераможцам забегу стаў сённяшні кіраўнік "Калабка" 39-гадовы Анатоль Яцэнка.

Уладзімір БЫЧЭНЯ.

АДНААСОБНЫЯ ЛІДЭРЫ

У Мінску і Вільнюсе праходзілі гульні трэцяга тура чэмпіянату Балтыйскай лігі па баскетболу сярод жаночых каманд.

У групе "А" спартсменкі мінскага "Гарызонта" на сваёй пляцоўцы выйгралі ўсе тры матчы. Яны перамаглі каўнаскую "Вікторыю" — 90:74, рыжскую "Аркадзію" — 85:75 і талінскую "Хрысціне" — 97:65. Лепшым іграком тура ў мінчанак прызнана Анжэла Дубайская, якой уручаны спецыяльны прыз.

Пасля трэцяга тура баскетбалісткі "Гарызонта" сталі аднаасобным лідэрам, набраўшы ў дзевяці матчах 16 ачкоў.

Наступны тур наша каманда правядзе ў Каўнасе з 4 па 6 лістапада.

/НАШ КАР./.

Квасим капусту

На повестке дня запасливых хозяев — квашение капусты. Напомним традиционный рецепт.

Кочаны выбирайте плотные, белые, не подгнившие. Снимите верхние зеленые листья, но не выбрасывайте — ими выстилается дно посуды, в которой будет заквашиваться капуста, они же кладутся сверху, под гнет.

Теперь мало у кого есть настоящие бочки для квашения, особенно в городских условиях. Используют эмалированные бачки, ведра, большие кастрюли. Можно, заквасив капусту в большой таре, переложить ее потом для хранения в стеклянные трехлитровые банки. Ни в коем случае нельзя использовать для квашения алюминиевую посуду.

Разрезайте кочаны пополам, удаляйте кочерыжку и шинкуйте капусту соломкой. Укладывайте в приготовленную посуду слоями, пересыпая солью и очень плотно утрамбовывая. Перетирать с солью руками, как делают некоторые, не стоит — капуста ломается и теряет вид.

По желанию добавляют: натертую на крупной терке или порезанную тонкими кружочками морковь, яблоки (целиком или разрезанные на четыре части), клюкву или бруснику, нарезанные полосками стручки сладкого перца.

Следует знать: в плотно утрамбованной капусте лучше сохраняется витамин С, который разрушается под влиянием воздуха.

Накройте капусту зелеными листьями, а сверху положите гнет. Заквашенную капусту на 2—3 дня оставьте в кухне для интенсивного брожения. Сок активно начнет выделяться через сутки. Образующуюся серовато-бурую пену надо удалять. Время от времени следует протыкать капусту деревянной палочкой, чтобы вышли возникающие при брожении газы.

Через трое суток переносят капусту в более прохладное место (оптимальная температура +10-12 градусов). Готова капуста через 10—15 дней, когда рассол станет прозрачным, что свидетельствует об окончании процесса брожения. Хранить капусту надо в темном прохладном месте.

На 10 кг капусты для засолки требуется 200—250 г соли. Приправы: морковь — 250 г, яблоки — 500—800 г, клюквы или брусники — стакан, перец сладкий — 250 г, пряности — анис, тмин, мята — по вкусу.

Квашеная капуста, приготовленная по этому рецепту, сохраняет 70—80 процентов витамина С. Минеральные вещества сохраняются полностью. Ценнейший источник питательных веществ — рассол. Не выливайте его, подавайте к столу вместе с капустой. А можно и отдельно — с горячей вареной картошкой, к жирному мясу. Некоторые используют капустный рассол при варке борщей, рассольников.

Мороз и консервы

Поскольку соль и сахар понижают температуру замерзания жидкостей, небольшой морозик, 1—2 градуса ниже нуля, не повредит вашим соленьям и вареньям. Однако замерзания допускать не стоит, так как овощи и фрукты в маринадах и компотах станут мягкими и невкусными. Хотя и останутся съедобными.

Не полезен сильный мороз также вареньям и джемам. На первый взгляд, они не изменятся, но так как при низких температурах сахар плохо растворяется, варенье может засахариться.

Поможет смекалка

● У вас не хватило стеклянных банок для зимних заготовок? Не беда, если есть полиэтиленовые пакеты на бумажной основе из-под молока. В них очень удобно хранить варенье из мелких ягод. Пакет надо простерилизовать, надев его отверстием на носик кипящего чайника. Чтобы загерметизировать пакет, заполненный вареньем, достаточно прогладить утюгом носик пакета.

● На томате-пюре при хранении не появится плесень, если посыпать его сверху солью или залить тонким слоем растительного масла.

● Чтобы процедить компот, сок или любую другую жидкость из банки, приходится обвязывать горлышко марлей. Переливая жидкость таким образом, трудно ее не разлить. Чтобы струя получалась ровной и было удобнее, наденьте на банку, обвязанную марлей, плотную капроновую крышку, в которой вырезано круглое отверстие.

ХАТНІ ЭКРАН

27 кастрычніка, чацвер

Беларускае тэлебачанне

15.35. "Партрэт у інтэр'еры".
16.30. ТБ — школе. Гісторыя.
17.00. Навіны.
17.10. "Бімбат".
17.30. Парады агароднікам.
18.00. Абласныя навіны (Гродна).
18.15. Стоп-кадр.
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Дзелавы партнёр.
19.50. Пяць хвілін на жарты.
19.55. У нас дома.
20.25. Кантакт.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Творчае маладзёжнае аб'яднанне "Крок". Залатая дзесятка.
23.15. НІКа.
23.30. Дайджэст.
23.40. "Маё каханне, мой смутак". Тэлесерыял.
0.40. Творчае маладзёжнае аб'яднанне "Крок". "Супермадэль Беларусі-95".
0.55. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"

15.00. Мульціпролія.
15.30. На балі ў Папялушкі.
16.00. Пяць хвілін да шчасця.
16.20. "Элен і рабяты". Тэлесерыял.
16.50. Свет сёння.
17.00. ...Да 16 і старэйшым.
17.30. Галасы Расіі.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе". У.Чэрчыль.
18.00. Гадзіна пік.
18.25. "Дзікая Роза". Тэлесерыял.
18.55. Аўтарская праграма Э.Разанава "Размова на свежым паветры".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Масква—Крэмль.
21.00. Лато "Мільён".
21.35. "Каліна чырвоная". Маст.фільм.
23.40. Аўта-шоу.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

15.20. Студыя "Рост". "Прызма".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.55. Звычайная справа.
17.10. Будні.
17.50. У свеце аўта- і мотаспорту.
18.20. Свая гульня.
18.50. Пяць хвілін аб добрым жыцці.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара". Тэлесерыял.
20.35. Аншлаг і К°.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Ціхі дом.
23.25. Зоркі гавораць.

28 кастрычніка, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.30. Фільм-канцэрт.
9.00. ТБ — школе. Гісторыя.
9.30. "Маё каханне, мой смутак".
10.30. Творчае маладзёжнае аб'яднанне "Крок". "Пяць зорак". Тэлегульня.
11.30. "Мара". Д/ф.
12.00. "Бімбат".
12.20. Т.Уільямс. "Татуіраваная ружа". Фільм-спектакль МХАТа.
16.00. "Еўрапейскі калейдаскоп".
16.30. Да 50-годдзя Перамогі. "Званы нашай памяці".
17.00. Навіны.
17.10. "Бімбат".
17.35. "Страчаная Галактыка". Мультфільм.
17.40. Якія мы гаспадары?
18.00. Абласныя навіны (Магілёў).
18.20. Пяць хвілін на жарты.
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Эканамікст.
19.20. Навука і вышэйшая школа. Прамая лінія.
20.10. Студыя "Тэлесябрына".
20.25. Кантакт.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. "Зорка чароўнага шчасця". 1-я серыя.
23.10. НІКа.
23.25. Дайджэст.
23.35. "Я + Я". Мужчына і жанчына.
0.15. Пад купалам Сусвету.

Канал "Астанкіна"

6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
7.00. Працяг праграмы "Раніца".
8.00. Сарока.
8.20. "Дзікая Роза".
9.00. Дапамажы сабе сам.
9.30. Жыццё і лёс Данііла Андрэева.
15.00. "Кэтвізл". Тэлесерыял.
16.00. Рок-урок.
16.50. Свет сёння.
17.00. Чалавек і закон.
17.30. Дакументы і лёсы.
18.00. Бамонд.
18.20. "Дзікая Роза". Тэлесерыял.
18.50. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.40. Чалавек тыдня.
21.00. "Вуліцы Сан-Францыска" (ЗША). Тэлесерыял.
22.05. "Погляд" з А.Любімавым.
23.00. Магік-шоу.
23.25. Радыё на экспарт.
23.50. Прэс-экспрэс.
24.00. Музагляд.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. "Як дзед за дажджом хадзіў". Мультфільм.
8.35. Паехалі.
8.45. "Санта-Барбара".
9.35. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам. "Шынель Карнілава".
10.35. Тэлегазета.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.10. Тэатр аднаго мастака.
15.20. Фальклорны фестываль "Кубанскія прасторы".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Старая Руса.
16.55. Дысней па пятніцах. "Сям'я Дэй хаваецца". 2-я серыя.
17.50. "Рускі альбом Барыса Грабеншчыкова".
18.35. Экспацэнтр прадстаўляе.
18.45. Кліп-антракт.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Гранд-рэпартаж.
21.05. "К-2" прадстаўляе.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Чэмпіянат Расіі па футболу. "Спартак" (Масква) — "Дынама" (Стаўрапаль). 2-гі тайм.
23.20. Зоркі гавораць.
23.25. Чэмпіянат Расіі па футболу. "Дынама" (Масква) — "Жамчужына" (Сочы). 2-гі тайм.

Калектыў вытворчага аб"яднання "Белаграпрамэнерга" глыбока смуткуе з выпадку заўчаснай смерці вадзіцеля Івана Георгіевіча ЖЫВІЦКАГА і выказвае спачуванне родным і блізкім памёршага.

8 канал

27 октября, четверг

18.00. Мультфильм США "Бэтмен", "Фантастическая маска".
18.30. "Сегодня с Мэрлен Хикки" (Христианская миссия).
19.00. Телесериал "Морена Клара".
20.00. БАНТ: "Репортаж".
20.15. ММ-4: "К сведению".
20.40. Телесериал "Шансы".
21.30. Студия "БМ".
21.50. Художественный фильм "Робокоп-2".

28 октября, пятница

18.00. Мультфильм США "Бэтмен", "Фантастическая маска".
18.50. СОЛТЭК: "Доремифасольки".
19.00. Телесериал "Морена Клара".
20.00. Агентство "Пармикс", "Городские часы", "Новости".
20.10. Мультфильм.
20.25. ПИР.
20.40. Телесериал "Шансы".
21.30. Студия "БМ".
21.45. Время местное.
22.10. Художественный фильм "Нечто".

Наш адрас: 220013, гор.Мінск, вул.Б. Хмяльніцкага,10-А,паверх 9, рэдакцыя газеты "Мінская праўда".

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай рэдакцыі —68-29-76, намесніка галоўнага рэдактара —68-25-81, адказнага сакратара —68-26-48, сакратарыята —68-26-48, аддзелаў: Саветаў —68-26-38, адукацыі і культуры —68-25-76, сацыяльна-эканамічнага —68-25-43, грамадска-палітычнага —68-25-42, інфармацыйна-аналітычнага —68-28-33, пісьмаў і маральна-бытавых праблем — 68-25-83, ілюстрацыі —68-25-03, камерцыйнага — 68-25-86, бухгалтэрыі — 68-26-65.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў: у Барысаве —(8-277)5-15-61, Вілейцы —(8-271)5-57-86, Нясвіжы—(8-270)5-41-88, Салігорску — (8-210) 2-49-60.

Заснавальнік — Мінскі абласны Савет дэпутатаў, 220625, г.Мінск, вул. Энгельса, 4. "Мінская праўда"— орган Мінскага абласнога Савета дэпутатаў.

Галоўны рэдактар М.А.ШЛОМА.

Рэдакцыя можа друкаваць матэрыялы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Адказнасць за падбор і дакладнасць апублікаваных фактаў і іншых звестак нясуць іх аўтары.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Час падпісання ў друк: па графіку 22.10. Нумар падпісаны ў 22.00.

Набрана і звярстана на настольна-выдавецкім комплексе "Мінскай праўды". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку". 220013, г.Мінск, пр. Ф.Скарыны, 79.

Тыраж 15675. Індэкс 63923. Зак.№115.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12